

ÅRSPLAN OG TEMA – 2024
GUL OG RØD GRUPPE (3 – 6 ÅR)

INNLEDNING.

Planen gir en oversikt over hvilke tema vi vil arbeide med i barnehagen dette året. Sammen med langtidsårsplanen (virksomhetsplanen 2019 – 2024) og «oversikt over merkedagene vår og høst, er dette arbeidsdokumenter for personalet, en oversikt over barnehagens mål og innhold for eier, samarbeidsutvalget, foreldre og samarbeidspartnere.

I årsplanen finner dere en oversikt over hvordan vi har tenkt å arbeide med nye tema, og hvordan vi bruker tidligere tema for at barna skal oppleve "en rød tråd" i det vi til enhver tid arbeider med. Årsplanen og virksomhetsplanen er to dokument som utfyller hverandre og sammen gir informasjon i tråd med barnehageloven og rammeplan for barnehager.

- **Barnas innflytelse på sin barnehagehverdag:** Barnegruppen er aldersblandet fra 1-6 år, og det kreves planlegging på flere nivå, slik at det enkelte barn får være medbestemmende og medvirkende ut fra sine egne ønsker, forutsetninger og behov og at hvert barn sikres progresjon. Vår måte å forstå barns rett til medvirkning på, støtter seg blant annet til Berit Baes artikkel "Perspektiver på barns medvirkning i barnehage". Hun sier blant annet at en måte å forstå begrepet på er "at hvert barn har rett til å erfare at dets stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet". I hverdagen betyr dette at alle barn får støtte til å uttrykke seg, bli synlig og ha en betydning i sosial sammenheng. For oss betyr det at vi legger vekt på å se hvert barn, lytte til barns tanker og meninger, at barna skal være med å ta avgjørelser i egen hverdag, få ta del i demokratiske prosesser, og ha innvirkning på innholdet i barnehagen. Barn har ulike forutsetninger og ulike strategier for å fremme sine ønsker/behov. Hos de minste barna kan man se på kroppsspråk, humør og mimikk, mens de eldre barna kan være verbale, konkrete og direkte. Barnehagen gjennomfører derfor også barnesamtaler for den eldste gruppen. Vi er opptatt av den voksnes møte med barnet og hvilken betydning dette har på barnets mulighet for medvirkning. Vi skal bidra til at barna får mestingsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter. Vi vil legge til rette for fordykning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagen i arbeidsmåter og innhold. Vi vil introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye erfaringer og opplevelse og på den måten sørge for progresjon for barna gjennom bevisst bruk av materialer, verktøy, bøker, utstyr og leker og gjennom tema og prosjektarbeid. De har som mål å lytte åpent og fange inn barnas innspill, skrive praksisfortellinger, gjøre formelle og uformelle observasjoner for så å legge dette (pedagogisk dokumentasjon) til grunn for vurdering, videre planlegging og justering av praksis.

Det er derfor utarbeidet to utgaver av årsplanen: en for gul og rød gruppe (3-6 år) og en for grønn gruppe (1 – 3 år). Barna får tilrettelagt aktiviteter i samsvar med interesser, behov, alder og modning. Det betyr at vi arbeider med barna i grupper, og at barna til tider gjør forskjellige aktiviteter og prosjekter. Det innebærer også at aktiviteter og tema kan avvike fra denne årsplanen, og at barnas dags- og ukerytme kan praktiseres fleksibelt.

Et godt og trygt barnehagemiljø for hvert barn; Årsplanen er, i samarbeid med foreldre, et resultat av de kunnskaper personalgruppen har tilegnet seg om barna i karusellen barnehage.

Holdninger til barns lek og vårt syn på barn generelt berører fundamentale sider ved vårt pedagogiske grunnsyn. Vi vet at barna som er betrodd oss, er forskjellig og har ulike behov og forutsetninger. Vi bruker mye tid på å finne tiltak som sikrer at det enkelte barn trives og er i utvikling.

Vi arbeider systematisk for å sikre hvert barn et trygt og godt barnehagemiljø i barnehagen. Vi legger vekt på å se og høre barn i lek og samvær med andre barn, og iverksetter tiltak eller aktiviteter for at barn som trenger det skal få hjelp til en bedre situasjon i barnegruppen. Barnas "stemme" gir som sagt føringer i hverdagen og utløser gjerne små eller store prosjekter hvor barna medvirker og medbestemmer ut fra sine interesser, behov og forutsetninger.

Vi synes det er særlig viktig at små barn møter voksne som er følelsesmessig engasjerte, har kunnskaper, evner og vilje til å se hvert barn, lytte, samspille og støtte barna på en anerkjennende måte, som fremmer trivsel, inkludering, vennskap, lek og læring, demokrati, mangfold og positiv utvikling.

Gjennom aktivitetene beskrevet i langtidsplanen (virksomhetsplan) og årsplanen, samt aktiviteter i dags- og ukerytmen, og barnas egne prosjekter gjennom året, får barna erfaringer innenfor alle fagområder omtalt i rammeplanen for barnehager i løpet av året.

Årsplanen er veiledende, da vi stiller oss åpen for barnas egne innspill og ideer, eller når vi ser det er behov for å ta opp andre tema. Det kan derfor være aktuelt å la nye aktiviteter og tema komme i tillegg til, eller i stedet for de oppsatte.

Ellers håper vi dere spør hvis det er noe dere lurer på. Hvordan eller hvorfor vi gjør de ulike tingene i barnehagen, osv. Vi vil prøve å hjelpe dere så godt vi kan.

Denne årsplanen har egen kalender hvor dere selv kan fylle inn aktiviteter det er viktig å huske. Det utarbeides en egen «oversikt over merkedager» vår og høst, som følger aktivitetene i denne årsplanen.

Hver måned vil dere i tillegg få tilsendt en utfyllende månedsplan i *Karusellnytt* (vårt månedsbrev) på e-post.

På barnehagens oppslagstavle i garderoben vil også månedsplanen og andre viktige opplysninger være tilgjengelig.

Dere finner virksomhetsplanen, årsplanen og annen viktig informasjon på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/>

Håper den nye årsplanen vil være et godt hjelpemiddel for dere i hverdagen.

VI ØNSKER MED DETTE ET GODT SAMARBEID I TIDEN FREMMER, OG AT BARNA VIL FÅ EN FIN OG LÆRERIK TID I BARNEHAGEN.

Hilsen: Anita, Aleksandra, Aasta og Marit

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN.

Karusellen barnehage holder hus i en trivelig rødmalt villa, som ble oppført av arkitekt Per Geelmuyden Grieg i 1932. Karusellen barnehage leier huset av familien. Rommene i huset er store og lyse med god plass til allsidig lek og hverdagsaktivitet. Inngangen fører inn til barnegarderoben hvor hvert barn har tildelt sin plass. Stellerommet har inngang fra garderoben. Kjøkkenet er et sentralt og mye brukt rom i barnehagen, og er også gjennomgang for å komme inn til spisestuen og de to hovedstuene. Rommene er møblert med ulike soner, utstyr og materiell og er på den måten tilrettelagt for allsidig lek og aktivitet og progresjon til alle aldersgruppene. «Sovehuset» hvor små barn sover i egne vogner, er utformet med store vinduer som gir godt med dagslys og innsyn til de sovende fra både husets hovedstue og fra utelekeplassen. Ute området vårt har en gammel og vakker Rododendron hage som gir fine klatre muligheter for de store barna, og er akkurat passe ulendt i terrenget til å gi våre yngste gode motoriske hverdags utfordringer. På utelekeplassen finnes et leke hus med stor sandkasse og gjerde rundt. Den fine rutsjebanen og klatrestativet vårt er også populært og mye brukt av barna. Barna foretar mange spennende reiser i vår fine "lekebåt", og ser helt tydelig alle de farlige haiene som svømmer på lur like ved ☺ Barna kan også disse, eller boltre seg i lek med våre sykler og øvrige uteleker. Barnehagen disponerer også et hus til oppbevaring av uteleker. I dette huset er det innredet et lite atelier hvor mindre grupper av barn, sammen med pedagog, kan få utløp for sin kunstneriske kreativitet og blant annet få lære om teknikker, fargelære og om lys og skygge. Huset har store, hvite vegger som naturlig utgjør vårt eget Galleri.

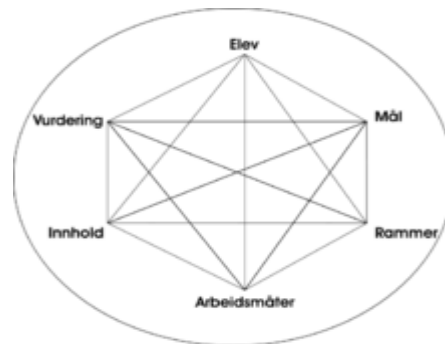
Friluftsliv: I Karusellen barnehage har vi valgt å legge vekt på det å være mye ute og bruke naturen og uteområdet vårt året rundt. Lek og aktivitet ute gir varierte utfordringer og opplevelser til både kropp og sjel, og erfaringer viser at det gir god sosial tilhørighet. Barnehagen ligger ved foten av keiserlige Ulriken og Svartediksområdet er en del av vårt nærmiljø. Mulighetene i nærområdene og utelekeplassen vår inspirere til lek, aktivitet og undring året rundt. Skogsområdet rundt Montana er et populært og mye brukt turområde for barnehagen. Skogen byr på et godt utvalg av løvtrær og nåletrær, blomster og andre vekster, fugler, insekter og små gnagere, elvevann og bål plass. Dessuten er Montana en gullgrube for barnas uendelige fantasi ☺. Områder rundt Svartediket er også lett tilgjengelig for oss. Barnehagen har leieavtale med Svartediket Vel, og disponerer velforeningshuset 5 dager i uken dette året. Nærmiljøet vårt består av en fin blanding av eldre og nyere bolighus og bygg, og området har mye spennende historie for nysgjerrige små og store «forskerspiser».

I tillegg til å ha et flott, variert og utfordrende turområde, har vi mange nærliggende muligheter for kulturelle utflukter. Vi bruker kollektiv transport, eller tar beina fatt, og er ivrige brukere av byens museer, teater, konsert, bibliotek og annet avhengig av årets temavalg. Hvert år får de eldste barna skyteopplæring i Bergenshallen fordelt over 6 uker fra midten av januar. Når vi får snø kan barna ta med ski eller akebrett til barnehagen, Snø gir oss også fine akemuligheter på Montana. Når det ikke ligger snø på bakken, kan barna fritt ta med egne sykler til barnehagen.

Barnehagens verdigrunnlag er å skape gode barndomsminner gjennom allsidige opplevelser og erfaringer preget av trivsel, vennskap og lek. De ansatte i barnehagen legger stor vekt på å skape gode hverdager for barna der **trygghet, trivsel, tillitt, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet** - det å bry seg om hverandre står sentralt. Gjennom barnehagens formelle læringsaktiviteter legges det til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse samtidig som vi er opptatt av å oppdage og følge opp det barna er opptatt av. Gjennom små og større prosjektarbeid introduseres nye perspektiver og det tilrettelegges for nye opplevelser og erfaringer basert på det som barna allerede er opptatt av. Dette, sammen med bevisst bruk av leker og materiell, verktøy og tilgjengelig utstyr sikrer vi progresjon i barnehagens innhold for alle barn (se også *progresjon i omsorg, lek, danning og læring*). Vi vil være tydelige, nærværende voksne med både intellektuell og følelsesmessig tilstedeværelse for barna.

Karusellen skal være et godt og trygt sted å være for både små og store, og vi legger vekt på å gi barna gode naturopplevelser året rundt. Barna skal oppleve glede, og føle seg betydningsfulle og velkommen hos oss. Vi vil være med å skape gode barndomsminner ved å bry oss om hverandre, være en del av et felleskap preget av varme og kjærlighet, og få virke – og medvirke i et miljø preget av ressurstenkning og anerkjennende holdning. I dette arbeidet legges også sterke føringer hos de ansatte for å forebygge og motvirke krenkende atferd mellom barn og mellom voksne og barn. Foreldre er viktige samarbeidspartnere for å skape «den gode barndom» for både egne og andres barn i barnehagen vår. Det er utarbeidet en egen handlingsplan for arbeidet vårt med «nulltoleranse og forebyggende arbeid» i tråd med barnehagelovens Kap8, §41,42 og 43, og denne er inkludert i vår internkontroll.

VERKTØY FOR PLANLEGGING AV TEMA OG AKTIVITETER FOR BARN

Didaktisk relasjonstenkning: Hvert år planlegger personalet i samarbeid med foreldre og barna, årets nye målsetninger og tema. Arbeidet foregår på planleggingsdager for personalet, i samarbeidsutvalget med foreldrerepresentant, på foreldremøter og ved å observere, skrive praksisfortellinger, gjennomføre barnesamtaler og fange opp og ta med signaler og utsagn fra barna i hverdagen. Didaktisk relasjonstenkning er en modell for didaktisk planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet med barna. Didaktisk relasjonstenkning fungerer som et begrepsapparat og gir en forståelsesramme som klargjør sammenhenger og skaper bevissthet rundt forskjellige elementer barnehagelæreren må ta hensyn til. I tillegg til å være et verktøy for systematisk gjennomgang av konkrete didaktiske situasjoner, som gjør barnehagelæreren mer sensitiv og selvkritisk, så fører det til at den som skal lære bort ansvarlig gjøres. De didaktiske kategoriene i modellen omfatter: mål, innhold, deltakerforutsetninger, arbeidsmåter, rammefaktorer og vurdering.

Vår pedagogiske plattform, våre mål og arbeidsmåter er beskrevet i barnehagens virksomhetsplan. Årsplanen gir informasjon om årets mål, aktiviteter og temavalg som er "milepæler" på veien mot overordnede mål. Arbeidet vurderes opp mot barnas utbytte av aktivitetene på planleggingsdager av personalet, på foreldresamtaler, og av foreldre på brukerundersøkelser.

BARNEHAGENS FORMÅL OG SAMFUNNSMANDAT

Barnehagens formål er nedfelt i barnehagelovens kap.1 §1, og sier at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid med barnas hjem for å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning. Formålsparagrafen innebærer at barnehagen skal legge til rette for barnas allsidige utvikling, fremme trivsel, læring og utvikling. Barnehagen skal legge vekt på å fremme livsmestring, bidra til god helse og følelsen av egenverdi hos barnet. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jmfør grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art.3 nr. 1. Dette er et overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet. Barn skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden.

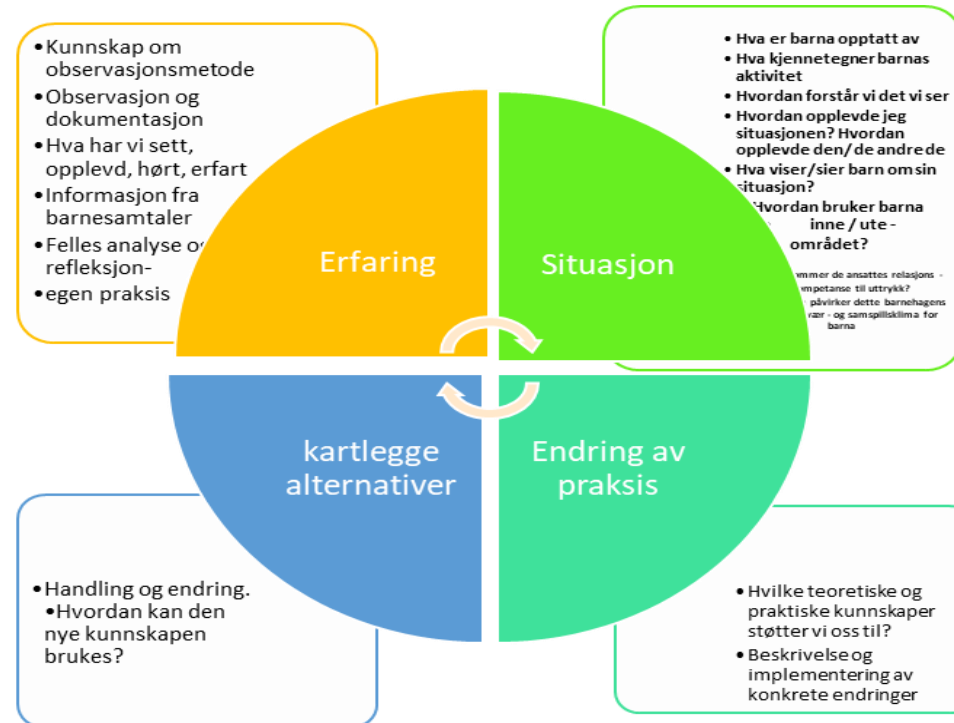
Barndommen skal leves og nytes, og barna skal gis rom til å gjøre egne erfaringer som rustet dem til livet. Grunnlaget for å kunne delta i et demokratisk fellesskap, skjer i samspill og lek med andre barn og voksne. Barn skal få hjelp til å forstå seg selv, tro på egne ressurser og sakte, men sikkert ta ansvar for eget liv. Dette forutsetter kjærlige, nære respektfulle og ansvarsbevisste voksne med god relasjonskompetanse.

Barnehagen skal være et godt sted å være for barn, foreldre og ansatte. Verdiene i Karusellen barnehage – **trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet**, inkluderer også; respekt, raushet, toleranse, inkluderende fellesskap og engasjement som skal gå som en rød tråd i barnehagens arbeid. Barn, foreldre og ansatte skal oppleve gode relasjoner, og et godt samarbeid. Barnehagens virksomhetsplan og årsplan gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage over en 5 års periode og for innværende år.

PROGRESJON I OMSORG, LEK, DANNING OG LÆRING

Årsplan skal vise hvordan barnehagen arbeider for å sikre progresjon i arbeidet med omsorg, lek, læring og danning. For oss innebærer progresjon i arbeidet at vi må arbeide som en lærende organisasjon, og vi vil derfor knytte progresjon til hvordan vi planlegger, vurderer, lærer av og justerer praksis.

Barnehagens arbeid skal være planlagt og basert på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foresatte. (se virksomhetsplan s. 25 - 29 for utfyllende beskrivelse) Gjennom kontinuerlig vurdering av det pedagogiske arbeidet skal barnehagen sikre at alle barn får et tilbud som er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Personalets kompetanse er en forutsetning for et barnehagetilbud av god kvalitet. Progresjon innebærer at barnehagehverdagen må være tilrettelagt slik at alle barna skal kunne utvikle seg, lære og oppleve fremgang. For å fremme progresjon skal personalet tilrettelegge gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter skal barna utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder.

Slik arbeider vi med årets mål, vurdering og progresjon:

I barnehageåret 2024 vil vi arbeide spesielt med å utvikle de ansattes **kunnskap om barns lek og demokratiske prosesser i barnehagen** gjennom deltakelse på kompetanseløype i regi av Bergen kommune -barnehagemyndighet. Vi vil også fortsette vårt fokus på ansattes **relasjonskompetanse**. Dette er ferdigheter, evner, kunnskap og holdninger som etablerer, utvikler, reparerer og vedlikeholder relasjoner mellom mennesker. Skal vi lykkes i arbeidet med barn og kollegaer er det viktig å arbeide med alles relasjonskompetanse. **Kvalitet i barnehagen skapes gjennom relasjoner.** Ansvarlige voksne er opptatt av at barna skal lykkes, de lytter til barna, er på lag med barna, skaper hverdagsmagi, bidrar til at barnet mestrer nye oppgaver og løfter dem opp og fram. Vår relasjonskompetanse bygger i stor grad på vår evne til empati, vår evne til å sette oss inn i barnas perspektiver, tanker og følelser. Barn kan primært utvikle sin egen relasjonskompetanse og empati gjennom å omgås voksne som allerede kan dette. Samtidig vil vi også fortsette arbeidet med å systematisere de erfaringer og valg vi gjør oss, og hvordan det påvirker barnas trivsel, opplevelse av vennskap, bli inkludert, få medvirke i sin hverdag, læring og utvikling og om demokratiske prosesser i barnehagehverdagen. Vi vil bruke heftet «Pedagogisk dokumentasjon – å utvikle seg og lære sammen» som verktøy. Vi ønsker med det å synliggjøre vår forståelse og vårt arbeid med progresjon utover den mer skjematiske inndeling av progresjon knyttet til fagområdene i virksomhetsplanen, og fokusere vår innsats mot progresjon og utvikling som en prosess som påvirkes av våre arbeidsmåter.

Alle ansatte har tilgang på barnehagens HMS – system i PBL Mentor, og involveres i barnehagens HMS- arbeid og internkontroll.

Trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet, omsorg og kjærlighet; For barnehagen er det en primær oppgave å gi barna god omsorg, kjærlighet og nærhet. Det er en sammenheng mellom hvordan barnet oppfattes av sine omsorgspersoner og hvilken omsorg det får. Omsorg og kjærlighet er en forutsetning for at barna opplever trygghet. Trygghet og omsorg henger sammen, og danner grunnlaget for lek, læring, trivsel, og utvikling.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og områder for egenvurdering av praksis: * Vi sikrer at alle nye barn har en primærkontakt og vurderer og utvikler vårt tilvenningsprogram i samarbeid med barnets foresatte * Vi sikrer at barna opplever forutsigbare og tydelige rutiner (med utgangspunkt i fast dagsrytme og struktur på dagen og uken (se også: dags – og ukerytmen i denne planens 2 siste sider) * Vi bruker dagtavle for å visualisere dagen og aktivitetene som kommer. * Vi legger til rette for felles erfaringer som kan danne grunnlag for lek, samspill og vennskap. * Vi sørger for at alle barn opplever ansvarlige, omsorgsfulle og anerkjennende ansatte. * Vi tar i bruk og anerkjenner barnas egne omsorgshandlinger. * Vi arbeider med alle ansattes relasjonskompetanse og sikrer kompetanseheving ved eksterne og interne kurs/seminarer og felles refleksjon.

Et inkluderende leke- og læringsmiljø i barnehagen med nulltoleranse og forebyggende arbeid: Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. En god fysisk og psykisk helse er grunnlaget for livsmestring. Karusellen barnehage skal gi et trygt og inkluderende leke- og læringsmiljø, og legge til rette for at alle barn opplever å ha en betydningsfull plass i felleskapet. Vi skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring, vennskap og inkluderende felleskap og sunne kost- og helsevaner. Mennesket har behov for kjærlighet og nærhet i trygge relasjoner, og en slik trygghet gir barn muligheter til å utforske omverden. Å være deltaker i lek og få venner er avgjørende for barns selvfølelse, trivsel og meningskaping. Å være venner betyr å bli godtatt og verdsatt for den en er. Selvfølelse handler om hvordan vi ser på oss selv, og hvor mye vi føler vi er verdt. Barn som kjenner sine styrker og svakheter, og tenker godt om seg selv, har bedre forutsetninger for å håndtere konflikter og motstå negativ påvirkning. En god selvfølelse er viktig for å bli et selvstendig menneske, som tør å stole på seg selv og tar gode valg - både for seg selv og andre. Det er de voksnes ansvar, både i barnehagen og hjemme, å legge til rette for at barna utvikler gode sosiale ferdigheter, og bidra til at de får positive vennerelasjoner. Dette er med på å forebygge mobbeadferd. Det er utarbeidet en egen handlingplan for vårt arbeid med «nulltoleranse og forebyggende arbeid» i tråd med barnehagelovens Kap8, §41,42 og 43.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi har utarbeidet handlingsplan med nulltoleranse for krenkende atferd og forebyggende arbeid i barnehagen med tiltaksplaner. (se handlingsplanen på vår hjemmeside) som følges opp og jevnlig og evalueres og justeres i tråd med ny kunnskap. Vi gjennomfører barnesamtaler vår og høst og spør om barnas opplevelse av vennskap og barnehagedagen (avhengig av alder og språkferdigheter). * Vi observerer og kartlegger relasjoner i barnegruppene, og sikrer at alle barn har noen å leke med. * Vi støtter barna i turtaking i lek, samspill og aktiviteter. * Vi støtter barnas språkutvikling * Vi gir rom for barnas egen konflikthåndtering og støtter med handlingsalternativer. * Vi støtter barnas egne omsorgshandlinger * Vi deltar i og støtter barnas lek. * Vi legger til rette for næringsrike og sunne måltid, og inkluderer barna i å velge blant et kvalifisert og sunt utvalg. * Barna blir jevnlig tatt med i valg av turområde og blir tatt med i planleggingen av utfluktens innhold.

Lek, læring og danning. Lek, læring og danning skal sees i sammenheng, og barnehagen skal legge til rette for læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Læring og danning skjer på ulike arenaer gjennom hele livet. I barnehagen er lek og samspill viktige læringsarenaer. Barnehagen skal legge til rette for barns læring i planlagte og spontane situasjoner, og tilby alle barn et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø hvor barnets medvirkning er i fokus. Barnas nysgjerrighet, undring og interesse skal møtes av interesserte voksne. Danning er et sentralt begrep i det norske utdanningsløpet, fra barnehage gjennom skolegang. Danning er ikke et entydig begrep, men handler om å ruste barnet til å mestre livet. Danning dreier seg om å utvikle evnen til å tenke selv, reflektere og ta ulike perspektiver og være en medskaper i felleskapet.

Leken er grunnleggende når barnet utvikler seg. Leken styres av barnas egen virkelighet der prosessen er det viktigste. I denne prosessen øker barnets forståelse av ulike verdier og normer. De får erfaringer med og får testet ut hvordan løse konflikter og de lærer seg det sosiale samspillet. De kan leke det de har opplevd, skape nye ideer og utforske dem og prøve det ut i roller. Leken er lystbetont og indre motivert, leken har egenverdi – å leke er et mål i seg selv. I Karusellen barnehage har vi som hovedmål at barna skal oppleve et stimulerende miljø som fremmer **trygghet, trivsel, tillit, tilknytning, tilhørighet**, læring og utvikling, og støtter opp om deres **lyst til å leke**, utforske, lære og mestre. Dette skal også komme til uttrykk i vårt arbeid med rammeplanens fagområder. Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. Fagområdene skal sees i sammenheng, og være en gjennomgående del av barnehagehverdagen.

Fagområdene er: ☑ kommunikasjon, språk og tekst ☑ kropp, bevegelse, mat og helse ☑ kunst, kultur og kreativitet ☑ natur, miljø og teknologi ☑ antall, rom og form ☑ etikk, religion og filosofi ☑ nærmiljø og samfunn

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi bruker natur- og realfaglige tema som utgangspunkt for arbeidet med de ulike fagområdene. * Fagområdene i rammeplanen blir naturlig ivaretatt gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens mange tradisjoner, kulturelle utflukter og faste formelle lærings situasjoner. * Vi deler barna inn i grupper etter alder, modenhet, ønsker og behov, til aktiviteter og lek, både inne og ute. * Vi legger til rette for skjermede lekegrupper, og sikrer at barna får rom for og støtte til fordypning i leken. * Vi er aktive brukere av byens kulturtilbud, bibliotek og museer. * Vi bruker nærmiljøet og nærområdene våre til lek og læring, fordypning og rekreasjon * Vi bruker samlingsstund som en arena for refleksjon og samtaler i forkant og etterkant av aktiviteter.

Barns medvirkning og demokrati; Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor. Barns medvirkning handler om mer enn å være med på å bestemme. Det handler om barnets rett til å få støtte til å uttrykke seg, og bli synlig og være betydelig i sosiale sammenhenger. I tråd med vårt barnesyn handler det om å være lydhør for barnets mange ulike måter å uttrykke seg på, ikke bare verbalt. Vi ser, lytter og lar oss inspirere av barnas nysgjerrighet. Vi holder liv i barnas spørsmål, studerer hvordan barna søker svar og utfordrer barnas tanker. Vi legger til rette for barnas egne prosjekter og tar deres interesser, ønsker og behov med i vurderingen, i planlegging og justering av praksis.

Progresjon i det pedagogiske arbeidet og punkter for egenvurdering av praksis: * Vi henter inn barnas innspill, ønsker og behov, skriver praksisfortellinger og gjennomfører barnesamtaler. * Vi jobber prosjektbasert med fokus på barnas allerede igangsatte lek og aktivitet i planene og legger til rette for gjenkjennelse, fordypning og nye perspektiver. * Vi observerer og dokumenterer praksis for å sikre at alle barn blir sett og hørt uavhengig av kommunikasjonsferdigheter, i aktiviteter, lek, vennskap og samspill. * Vi legger til rette for at ulike materialer og leker er tilgjengelige for barna * Vi dokumenterer arbeidet vårt med «tilbakeblikk» til samtale og refleksjon mellom barn, mellom barn og deres foreldre og ansatte.

SWOT ANALYSE FOR KARUSELLEN BARNEHAGE

OMVERDEN	EGEN ORGANISASJON
TRUSLER	FORBEDRINGSOMRÅDER
<ul style="list-style-type: none"> • Redusert økonomisk ramme • Mangel på barnehagelærere • Mangel på interessenter • Periodevis avgrenset tilkomst under utbygging av Haukeland skole og Haukeland sykehus. • Behov for hyppig risikovurdering og gode rutiner ved ferdsel utenfor barnehagen i anleggsperioden. • Smittevernsnivå samfunnet / barnehagen må drifte etter 	<ul style="list-style-type: none"> • Profilering av barnehagen • Foreldresamarbeid i FAU • Vedlikeholde innemiljøet • Oppgradere uteområdet • Utvikle og inkludere atelieret i det faste pedagogiske tilbudet • Redusere sykefraværet • Kompetanseheving / felles faglig oppdatering
MULIGHETER	STERKE SIDER
<ul style="list-style-type: none"> • Tilknytning til store nærliggende arbeidsplasser • Økt fokus på kvalitet • Tverrfaglig samarbeid med HVL • Fokus på samarbeid i forbindelse med overgang barnehage og skole – «Playdates» på tvers av barnehager • Miljøfyrtårn resertifiseres sommeren 2026 • Sterk foreldremedvirkning • Årlige brukerundersøkelser • Samarbeid med Landås menighets eldresenter; plante i plante kasser, aktiviteter og samvær med de eldre, ol • Kompetanseheving for ansatte – kursrekke i regi av Berge kommune – barnehagemyndighet, PBL og interne kurs. • Førstehjelpskurs for alle ansatte - årlig • Trygg trafikk / Barnas trafikkklubb; Trafikkopplæring for barn • Felles studiereise for ansatte hver 3-år (er inkludert i kompetanseutviklingsplan) Neste reise er høsten 2024 (2 dager i høstferien) 	<ul style="list-style-type: none"> • Godt arbeidsmiljø • Stabilt personale • Gode tur – og uteleksmuligheter som benyttes flittig • Barna gis store muligheter til medvirkning • Aktive og engasjerte ansatte. • Omsorgsfulle ansatte som er god på tilknytning og relasjonsbygging mellom voksne og barn, og mellom barna. • Variert mattilbud med fokus på mer sjømat i hverdagskosten (fiskesprell prosjekt) • Godt foreldresamarbeid • Engasjerte og interesserte eiere • Gode sovefasiliteter i eget bygg for de yngste barna • Barnehagen ble sist RE sertifisert Miljøfyrtårn i 2023 • Leieavtale med Svartediket Vel – velforeningshuset 5 dager uke

MÅLSETTING

Barnehageloven og rammeplan for barnehagen gir klare føringer for det pedagogiske arbeidet i barnehagene. Formålsparagrafen fastsetter barnehagens samfunnsmandat og hvilket verdigrunnlag den skal bygge på. Barnehagens virksomhetsplan og årsplan gjenspeiler de formelle krav til barnehagen, samtidig som vi synliggjør våre egne satsningsområder og utviklingsområder for barna i karusellen barnehage for innværende år og over en 5-års periode.

” Barn er bare så kompetente som deres omgivelser tilbyr dem muligheten til å være” Pianta, 1999 s. 64). Læring og utvikling forutsettes av nærhet, fysisk kontakt og kjærlighet. Omsorg skal prege alle situasjoner i barnehagens indre liv hvor det stilles krav til personalets oppmerksomhet og åpenhet overfor det unike hos hvert enkelt barn. God omsorg måles på kvaliteten i relasjoner og tilknytning mellom voksne og barn, og barna imellom. Med god **relasjonskompetanse** er **omsorg – et ekte naturprodukt!!!**

De ansatte skal ha nødvendig kunnskap og trygghet til å håndtere de oppgaver – og ansvarsområder de er satt til og pålagt gjennom barnehageloven og sin stillingsinstruks. Barnehagen utarbeider kompetanseutviklingsplan sammen med ansatte for innværende år og for en 5 års periode som gjenspeiler ansattes ønsker og behov for å styrke sin kompetanse. Dette året er barns medvirkning og demokratiske prosesser i barnehagen, samt risikoanalyser i MentRos i PBL - Mentor fokus for felles kompetanseutvikling. I dette arbeidet gjennomfører de ansatte et utviklingsprosjekt i regi av Bergen kommune, barnehagemyndighet: «Barns medvirkning og demokratiske prosesser i barnehagen», og ekstern og intern opplæring i bruk av PBL-Mentor.

God språkutvikling;

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den non – verbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Det å få allsidige erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Også det å samtale om følelser, tanker og opplevelse, er nødvendig for å utvikle et godt språk. Viktige sider ved kulturoverføringen er knyttet til både skriftlige og muntlige fortellinger, dikt, rim, poesi, regler og sanger, og leken er en grunnleggende livs – og læringsform som barna kan uttrykke seg gjennom.

Lekens betydning og et levende demokrati: Det er en utbredt oppfatning at lek er tilfeldig og læring skjer formelt. Ingen av delene er riktig. Barna lærer gjennom leken uten at de nødvendigvis er bevisst det de lærer. Gjennom leken oppøver barna ordforråd og utvider sin begrepsverden. Barna trener sine muskler og sanser og bruker sin tanke og sin fantasi. I leken er barnet fritt til å prøve ut alternativer, og det reflekterer over forhold i” virkeligheten. Denne formen for lek er en av drivkreftene i utviklingen av språk og” ren” matematikk. Leken gir barna rike muligheter til å ta initiativ, men også å kjenne på kroppen hvordan de må tåle andres initiativ. Det kan bety at barna opplever motstand, forstyrrelser og avbrytelser. Disse avbruddene og motstandsopplevelsene har en betydning for barnas mulighet til å oppdage seg selv og andre som deltagere i et demokrati. Slike opplevelser er ikke bare en kilde til frustrasjon, uenighet og gråt, men også et eksempel på levende demokrati.

Matematikken finnes inne i våre hoder i form av abstraksjon og systematisering. Papirbretting er dermed ikke matematikk med mindre en tar i bruk geometrisk innsikt til å finne ut hvordan en går frem for å brette en bestemt figur. I naturen kan vi finne et materielt grunnlag for å gi eksempler på matematiske begreper og strukturer. Det samme gjelder de erfaringer barna gjør seg gjennom lek. Erfaringer barna gjør seg gjennom **leken er et verdifullt «råmateriale»**, men matematikk blir det først av det når barnet gjennom refleksjon og språk kan bruke erfaringene til å finne ut noe gjennom eget logisk resonnement. I barnas verden er matematikken til stede som tankestrukturer og handlingsmønstre og språk knyttet til den konkrete virkeligheten. (Einar Jahr, 2001). Det er derfor viktig for oss å legge til rette for å gi barna mange førstehåndserfaringer og **gi barnas egen lek og aktivitet godt spillerom**.

Musikk inneholder mange elementer som kan være **sentrale i arbeidet med barns språkutvikling**. Ord og setninger har en oppbygning som inneholder rytme, tempo og dynamikk, akkurat slik musikk har. Barns behov for å uttrykke seg er medfødt, og evnen til å kommunisere er en viktig del av det å være menneske (Aalberg & Semundseth, 2008). Sang og sangleker er også en kilde til opplevelse av felleskap, tilhørighet og mestring. I Karusellen barnehage synger vi hver dag, både i felles samling og mer spontant. Det er et mål at sang, sangleker og musikk skal styrke barnas «vi» opplevelse samtidig som den er utviklende for barnas språk og motorikk. Progresjonen ivaretas ved valg av sangenes kompleksitet.

Vårt pedagogisk grunnsyn og visjon:

Vårt pedagogiske grunnsyn på barns læring er: **Barn er ikke passive mottakere av kunnskap og forståelse, de er erobrerer!** Vår visjon er derfor” **Glade erobrende barn i lekende raust felleskap!”**

Barnet erobrer selv gjennom lek, læring og gjennom sansing. Opplevelse bearbeides, blir til erfaringer og blir en del av barnas kunnskap. **Læring** er spontant og knyttet til” her og nå”. Det skjer gjennom handling og i samspill med andre. Leken har en sentral plass og de ansatte skal fremme **vennskap, demokrati og felleskap** og forebygge og følge opp krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering.

Rolleleken er ofte en naturlig uttrykksform for barn. I rolleleken tar barnet hele seg selv i bruk. Barnet føler seg hjemme i rollelekens måte å uttrykke seg på. I rammeplanen står det at man skal ta vare på barns behov for lek, at leken skal ha en sentral plass i barnehagen og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek- alene og sammen med andre.

Sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø: I arbeidet med å sikre barna **et trygt og godt barnehagemiljø** har vi blant annet implementert et psykologisk førstehjelps program som er utviklet for barnehagebarn. Opplegget introduserer grønne og røde tanker gjennom «**Grønne tanker- glade barn**» og har til hensikt å stimulere barns tanke- og følelsesbevissthet. Barns tanker er avgjørende for barnets følelser, handlinger og utvikling. Barn kan øve på å bli en god venn for seg selv, en venn som støtter og trøster når livet er vanskelig, og gleder seg når mye går bra. De kan øve på å tenke om seg selv og andre med vennlighet og respekt. Det man lærer når man er liten, danner fundamentet for trivsel, læring og helse. Å utvikle omsorg for seg selv og andre, gjør gode dager bedre og vanskelige dager litt lettere å takle. Vi har også implementert **Barnas verneombud** som er et nasjonalt tverrfaglig kunnskapsløft til barnehagene. Vi har ansatte som har ekstra kompetanse på å se de sårbare barna i barnehagen, som kan forebygge, varsle og bidra til å hjelpe de minste og mest sårbare barna i samfunnet innenfor vold og overgrep, barnehagemiljø- mobbing og krenkelser og barn med behov for spesiell tilrettelegging. (se også vår handlingsplan for «nulltoleranse og forebyggende arbeid» <https://karusellen.barnehage.no/File/Getfile/8ae5d7ff-f5de-43aa-8d8b-024383d83c1b>)

Tema og aktiviteter i årsplanen: Det er et mål at tema og aktiviteter i denne årsplanen skal inspirere til lek og bidra til god mestringfølelse, utvikling og progresjon for hvert barn ved at **fordypning og erobring** gis utfordringer på mange ulike måter både faglig og sosialt. Barna skal få oppdage, undersøke, forstå sammenhenger, få utvidet sitt perspektiv og få ny innsikt både individuelt og i gruppen. **Sosialiseringsprosessene** som barna gjennomgår i lek berører også vesentlige sider ved **barnekulturen**.

Barnehagens kultur og tradisjoner skal sammen med nye tema sikre at barna får rikelig tilgang på opplevelse som gir dem et allsidig lærings – og utviklingsmiljø på deres egne premisser og med aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen.

Arbeid med fagområdene; Med bakgrunn i vår kunnskap om barnegruppen har vi utarbeidet en årsplan som gjenspeiler behov og interesser innenfor fagområdene; Natur, miljø og teknologi, nærmiljø og samfunn, kommunikasjon, språk og tekst, kunst, kultur og kreativitet, etikk, religion og filosofi, antall, rom og form og kropp, bevegelse, mat og helse. Vi har valgt å tilnærme oss tema med en arbeidsform vi kaller: ” **Barn som forskere**”. Små barn undrer seg mye og vi erfarer at spørsmål ofte er rettet mot seg selv, om naturen og fenomener i hverdagen. Det er et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet og vi vil legge til rette for at barna møter **realfag, språk, kultur, estetiske fag, nærmiljø og samfunn** og **bærekraftig utvikling**, på en undrende og utforskende måte.

Valg av fokusområder: Gjennom observasjon av barns lek og interesser, vurdering og samtaler med innspill fra barn, foreldre og ansatte, har vi kommet frem til årets tema og fokusområder;

Tema innenfor de nevnte fagområdene er **tema om årstider/ klima, vær og værphenomen, hvordan beskytte oss mot vær, om bærekraftig samfunn, «matauk», tradisjoner og kultur, samt tema om vennskap, demokrati og demokratiske prosesser i lek, barnas rettigheter, og faste aktiviteter som vårt Miljøfyrtårnarbeid mm.**

Denne årsplanen er bygget opp rundt barnas egne interesser og innspill, samt innspill fra foresatte og de ansattes vurdering av barnegruppens behov. Andre prosjekter; altså barnas allerede pågående aktivitet (her og nå) kommer i tillegg eller i stedet for våre formelle planlagte aktiviteter. I oktober arrangeres høstutstilling i barnehagen for foreldre med familie for å dokumentere og vise frem noe av det vi har arbeidet med gjennom året. Samtidig markerer høstutstillingen overgangen til barnehagens faste aktiviteter og tradisjoner, som de to siste månedene i året preges av.

På turdager i eget nærmiljø skal vi utforske både naturen, klima og værphenomen. I tillegg til ekskursjoner i eget nærmiljø, skal vi gjennomføre en rekke **forsøk**, søke informasjon i litteratur og samle egne data. Vi skal delta på en rekke kulturelle arrangementer på Barnas Kulturhus, og dra på Vilvitesenteret. Vi gjennomfører også vår årlige skøyteopplæring for 4 – 6 åringene (gul og rød gruppe). Vi lager utstillinger og benytter blant annet gjenbruksmateriale og naturmateriale i dette arbeidet. Vi samler bilder og informasjon til en bok om årstider / klima, vær og værphenomen og vennskap og andre tema barna er opptatt av gjennom året. Gode tradisjoner og markering av viktige høytider og merkedager vil også prege tema og aktiviteter gjennom året. Blant annet vil vi gjennomføre «kyllingprosjektet» hvor barna får være med på hele prosessen fra å vaske og lyse befruktede hønseegg, følge med på dem i rugemaskinen, og stelle nye klekkede kyllinger i barnehagen. Vi er også i prosess med å utarbeide et samarbeid med Landås Menighets eldrecenter hvor vi får benytte noen av deres plante kasser til «matauk», og hvor vi planlegger for noen felles aktiviteter med førskolebarna og de eldre på senteret. Oversikt over alle viktige «merkedager» i barnehagen finner dere på vår hjemmeside; «*Merkedager – våren 2024*» og «*Merkedager-høsten – 2024*»

Karusellen barnehage ble Miljøfyrtårn sertifisert i 2010 og RE sertifisert i 2013, 2016, 2020 og 2023. Sammen med barna skal vi bla fortsette det gode arbeidet med kildesortering og gjenbruk og arbeide for resertifisering sommeren 2026.

Karusellen barnehage ble i 2011” fiskesprell **barnehage**”. Vi viderefører gode vaner, og har som mål å utvikle omfanget av sjømatprodukter til barnas måltider. «**Matauk**»; Gjennom året skal vi også etablere flere bed og planteområder i hagen vår til både prydbusker og nyttevekster og legge om til **helårsplanting** i «mini – vekselbruket» vårt.

Den valgte arbeidsformen er **utforskning og arbeid med konkreter og forsøk** som både gir godt grunnlag for begrepslæring og språkutvikling samt økt kunnskap og forståelse for nære” hverdagsbegivenheter”. ” **Barn som forskere**” er det et mål å videreutvikle barnas naturlige undring og nysgjerrighet. For å utvide og støtte opp om barnas læringsprosesser og deres lek og kreativitet vil vi bruke **digitale verktøy** i det pedagogiske arbeidet. Vi skal søke informasjon, dokumentere med bilder, film og «tilbakeblikk». De ansatte vil være aktive sammen med barna og bidra til at en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. Fagområdene i rammeplanen, Nærmiljø og samfunn, natur, miljø og teknologi, kropp og bevegelse, mat og helse, kunst, kultur og kreativitet, antall, rom og form, og etikk, religion og filosofi, blir naturlig ivarettet gjennom tema og de valgte aktivitetenes tverrfaglighet, samt barnehagens faste formelle lærings situasjoner. Barnets utbytte av aktivitetene vurderes opp mot innhold, våre arbeidsmåter og våre mål.

JANUAR

Innhold:

Årstid: Vinter / Klima
Skøyteopplæring

Natur, miljø, teknologi:
Tema: Vær og værphenomen

Værbestemte variasjoner (vann, snø og is; ake, gå på ski, bygge snømann, snølykt og is lykter)

Bergenshallen: over 6 uker (4 i januar og 2 i februar)

Gå som en «pingvin», T-posisjon med bøyde knær, plogbrems

Vinter – klima: Lage værstasjon: skyer, regn, hagl, snø og snøfnugg

Forsøk: Vann i fast form:1 Samle snøkrystaller. 2. is trenger plass

Planleggingsdag: Tirsdag 02.01.og fredag 26.02.24

Sanger: Januar sangen

Bøker:

Begrepslæring: klima,

Kunst: Lage is lykter, male på snø

Klippe snøkrystaller av papir

Klær etter vær: Trelagsprinsippet

Arbeidsmåter:

Årstider: Vinteraktiviteter: I perioden hvor «mandagsturdagene» våre brukes til skøyteopplæring, vil vi legge turer til Demmen, Knatten, Montana eller «kulturell utflykt» på de andre turdagene. Dersom vi får snø, vil vi prioritere aking på Montana og andre vinteraktiviteter i barnehagen. Vi deltar også på den årlige nasjonale hagefugltellingen 2024, og registrerer på Norsk Ornitologisk Forening.

Skøyter: De eldste barna (gul og rød gruppe) vil i januar og februar få skøyteopplæring i Bergenshallen over 6 uker. Vi begynner hver treningsperiode med å la barna bevege seg fritt omkring og varme opp. For nybegynnerne starter vi med å lære dem å «gå som en pingvin», slik at de lærer å bevege seg fremover. Deretter fortsetter vi med T-posisjon med føttene i rett vinkel til hverandre. Vi lærer barna å bøye begge knærne og skyve fra med hele den bakerste skøyten og at de løper med bøyde knær. Barna får lære plogbremsing. Da skal helen presses utover, og knærne bøyes. De tekniske ferdighetene trenes inn i form av lek. Vi leker ulike fange leker, parvise løp framover og herme gåsa, for å nevne noe. Det finnes mange «seler» i skøytehallen som kan benyttes som støtte for nybegynnerne i starten og til lek for hele gruppen. Når barna går på skøyter stimuleres muskler, balansen og koordinasjonen. Særlig vil muskler i fot og legger aktiveres, og noen barn vil ha behov for massasje på føttene sine etter skøyte økt 😊

Tema: Klima, Vær og værphenomen: Klima er vær som varer lenge. Vi har mye vær på Vestlandet, og været i Norge og resten av verden er samtaletema for barn og voksne gjennom hele året. Vi leser og hører mye om klima som endrer seg naturlig over tid og om frykt for at forurensning skader atmosfæren og endrer klima raskere enn normalt. Klimakrise skaper bekymring og er vanskelig å formidle til små barn uten å skape frykt. Et bærekraftig klima handler om å bevare naturen, beskytte økosystemene våre og verne om biologisk mangfold. Sammen med barna vil vi fokusere på årstidsbestemte værforandringer og møte barnas naturlige, uttalte nysgjerrighet på en av de mektigste naturkreftene på jorden – nemlig været. Vi skal lære om forskjellige klima i Norge, og vi fordeler tema over de 4 årstidene; vinter, vår, sommer og høst. Vi har mange forskjellige typer skyer. Noen har snø i seg og andre har regn. I januar og februar (vinter) skal vi lære om hvorfor det regner, snør og hagler.

Klær etter vær: Trelagsprinsippet: Ulikt vær gir ulikt behov for beskyttelse ved måten vi kler oss på og muligheten til å søke ly, særlig når vi er ute på tur og langt fra (barnehage)huset. Vi lærer barna om trelagsprinsippet. Det vil si å kle seg med 3 lag fra innerst til ytterst i klær som er best egnet for å holde seg varm og tørr. **1. innerlag:** er det laget som ligger innerst til kroppen. Det bør være ull eller superundertøy. Det innerste laget skal transportere svette bort fra kroppen og holde deg tørr og varm. Ull holder bedre på varmen når det blir vått. Bomull blir kaldt når det blir vått, og er derfor ikke så godt egnet til turbruk.

2. Mellomlaget; Mellomlaget skal isolere og holde deg varm. Dette laget skal også transportere fuktighet bort fra kroppen. Derfor bør det ikke være for tett. En ull -eller fleec genser og bukse er gode mellomlag. Ulempen med fleec er at det blir kaldt om det blir vått. **3. Ytterlag:** Dette er skallbekledningen og skal beskytte kroppen og de andre lagene mot vær og vind. Derfor bør ytterplagget være vann og vindtett. Lue, hals og votter hører også til ytterlaget. **Skotøy og trelagsprinsippet:** Vanntette vintersko (kaldt vær) eller støvler (regnvær) må ha plass til en tykkere ullsokk utenpå ullstrømpebuksen eller en tynnere ullsokk for å holde føttene varme og tørr. Små barn blir fortere kaldt enn voksne. Vi bruker dagtavlen, samtaler og naturlige «garderobesituasjoner» til å lære om «klær etter vær»

Vann i fast form- Forsøk 1: Samle snøkrystaller: Vi bruker papp som har ligget noen dager i frysen og fanger snøfnugg på med dem. Vi ser på snøfnuggene at hvert snøkystall er forskjellige

Forsøk 2: is trenger plass: A: vi fyller en liten plastflaske med vann til randen. Vi lager en kapsel av aluminiumsfolie og legger løst oppå. Vi setter flasken i frysen til vannet er helt frosset. Når vi ser på flasken igjen vil vi se at isen har presset kapselen opp. B: Vi legger en potet i frysen over natten, og lar en annen potet ligge framme. Vi tar ut den fryste poteten og lar den tine. Vi skjærer begge potetene i to, og ser at cellene inne i den fryste poteten er ødelagt.

Lage is lykter: Vi fyller ballonger, melkekartonger og skåler med vann. Vi blander inn litt maling i forskjellige farger. Dersom det er kaldt nok, settes det ut til frysing. Alternativt settes det i frysen. Ballonger fryser på seg et tynt fint skall i løpet av noen timer. Settes det ute kan det stå natten over eller 1-2 døgn avhengig av hvor kaldt det er. Knus «overflaten» forsiktig der hvor den er tynneste. Hell ut vannet inni, og sett inn lys.

Mål:

Årstider: Bevisstgjøre barna på de ulike årstidene og hvorfor vi har årstider. **Vinteraktiviteter;** Benytte årstidsbestemte muligheter for variasjon i aktiviteter.

Klær etter vær: Rammeplanen for barnehagens oppgaver og innhold sier at barnehagen skal legge til rette for barns mestringmuligheter og fremme disse. Når barn forstår hvorfor det er lurt å kle seg etter været har de bedre forutsetninger for å være med å ta gode valg for seg selv. Hver gang vi hjelper et barn unødige, blir barnet fratrukket muligheten til mestring så vel som muligheten til å kjenne på den gode mestringfølelsen (Konradsen, Nervik & Stenset, 2013 s. 48).

Klima, vær og værphenomen: Praktiske forsøk gir barna førstehåndserfaringer med utvalgte fenomen, og er en arbeidsform som imøtekommer barnas forskertrang og **egen erobring** av kunnskap og forståelse.

Skøyter: Det å gå på skøyter, uten å fokusere på prestasjonene til barnet, er en kilde til å la barnet oppleve mestring av egen kropp. Dessuten er det kjempegøy!!!

Januar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
1	1. Nyttårsdag	2. PLANLEGGINGSDAG Personalet: Arbeide med kompetanseløypen 2023/ 2024, samt saker iht årshjul	3. Turdag til Demmen	4. Førskolegruppe Lage islykter. Fulle vann med forskjellige farger i melkekartonger og skåler. Sette ut ved kaldt vær, eller i fryseren Turdag	5. Musikksamling Januarsangen, Turdag	6.	7.
2	8. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra bhg kl. 09.15 Frokost kl. 08.00 Ta med hjem. Påbudt!	9. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	10. Turdag til Demmen/ Svartediket	11. Førskolegruppe Turdag	12. Musikksamling: Januarsangen,	13.	14.
3	15. Aasta og Marit PBL-møte 09.00-14.00	16. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	17. Turdag til Demmen / Svartediket	18. Førskolegruppe Tema: overgang barnehage – skole. Playdate med Starefossen bhg på Knatten Turdag	19. Musikksamling Turdag	20.	21.
4	22. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjem. Påbudt!	23. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	24. Turdag til Demmen/ Svartediket	25. Førskolegruppe Tema: Turdag	26. PLANLEGGINGSDAG Personalet: Gjennomgang og oppdatering av barnehagens virksomhetsplan 2024-2029	27.	28.
5	29. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 14.00. Dra fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjem. Påbudt!	30. Bake til lunsj Vis og fortell samling Ta med leke/ting Turdag	31.		 Gapahuk		

FEBRUAR

Innhold:

Årstid, vinter/ klima
Nærmiljø og samfunn;
Karneval og kafe 08.02 kl. 15.00
Natur, miljø, teknologi
Tema; Vær og værphenomen

Perlemorskyer over bhg

Hvordan skyer oppstår - perlemorsky
Samefolkets dag
Karnevals aktiviteter
Lage værstasjon og registrere vær
Vann i fast form. Forsøk: is som flyter,

Sanger: «februar sangen», «Værwise» av Torbjørn Egner
«karnevalsangen «karusellsamba» «Boller opp og boller ned»
Kunst: Forsøk; Lage perlemorskyer av Skittles.
Bok: Folk og røvere i Kardemomme by – Tobias i tårnet
«Samer», Sigbjørn Skåden: [Samer | SPIRESERIEN](#)
Musikk: Lytte til samisk musikk.
Lage rasleinstrumenter til karneval

Arbeidsmåter:

Vinter /Klima: Hvordan skyer oppstår: De aller fleste skyer oppstår når fuktig luft, altså luft med mye vanndamp, stiger. Når luften stiger vil den utvide seg fordi det er lavere trykk jo høyere opp den kommer, og den vil avkjøles og etter hvert bli mettet. Da vil noe av vanndampen i luften kondensere, og vi får skyer. **Visen om været** av Torbjørn Egner, er en god sang ved introduksjon av værphenomen. <https://youtu.be/ZBtBxrsddWC> Tobias i tårnet er **meteorologen** i Kardemomme by. Når han varsler været, gjør han det ved å fortelle om hvordan temperatur, skyer, regn og vind vil bli. Meteorologene (også Tobias) bygger varselet på hvor vinden kommer fra, dvs hva slags luftmasser de forventer når det blåser fra øst, nord, vest eller sør. Tobias har lang erfaring i faget. Han vet godt hva som er normal vindretning og værtype høst, vinter, vår og sommer. Det han glemmer er at været noen ganger er «mot normalt» Som vår tids mediameteorologer, gir Tobias råd om hvordan vi skal kle oss og te oss i forhold til værtypen han varsler. Vi leser om Tobias i tårnet i kardemomme by og bruker visen om været til å gjøre barna kjent med hvordan vær oppstår, og hvordan vi kan **kle oss og te oss** etter værforholdene. Vi snakker sammen om hvorfor det er nyttig for folk (og røvere) i Kardemomme by at Tobias følger med på været? Hvilke type vær kjenner barna til? Hva slags vær er det i dag, og hvordan kan vi vite det? (vi kan se, føle, høre, lukte det) Vi observerer været hver dag og setter «riktig» værtegn på dagtavlen.

Perlemorskyer: Perlemorskyer, eller polarstratosfæriske skyer kommer til syne når solen befinner seg under horisonten og lyser på iskrystaller i skyene. Skyene dannes i svært lave temperaturer, fra – 78c, og de befinner seg dobbelt så høyt oppe som vanlige skyer. (så høyt som 20 000 til 30 000 meter over havet). Derfor kan perlemorskyene sees lenge etter det har begynt å mørkne på bakkenivå, når solen brytes i iskrystallene og hele regnbuens fargespekter nærmes blandes sammen. Perlemorskyene dannes stort sett i polare områder fra desember til februar når atmosfæren er på sitt kaldeste. I slutten av desember 2023, var vi så heldige å få se disse fargerike skyene over taket fra lekeskuret til barnehagen. Det er et meget sjeldent syn i Bergen! Vi tar frem bildene vi tok i desember og snakker om hvordan perlemorskyer oppstår.

Kunst; Forsøk: Lage perlemorskyer av Skittles. Vi trenger noen poser Skittles (sukkertøy), kokende varmt vann og en dyp tallerken. Vi plasserer sukkertøyet i en sirkel inntil kanten på en dyp tallerken. Vi heller forsiktig på kokende vann i midten av tallerkenen slik at det nesten dekker sukkertøyet. Så er det bare å vente på at det magiske skal skje!

Vann i fast form- Forsøk 1: is som flyter: Vi fyller et glass med vann og har i en is terning. Hva skjer når isbiten smelter? Vil vannet renne over kanten på glasset?

Værstasjon: Lage nedbørmåler: Vi trenger; 0,5 liters flaske uten kork, linjal, saks og sprittusj. **Slik gjør vi:** Del flasken der den smalner innover. Snu toppen på flasken opp ned og plasser den i den nederste delen av flasken. Sett et merke for hver centimeter på utsiden av den nederste delen av flasken og nummerer strekene. Sett nedbørmåleren ute et sted den står stødig mot vær og vind. Les av og noter hvor mange millimeter nedbør det har kommet hver dag. Vi måler og registrerer nedbør, temperatur og vind på eget skjema. Barna arbeider i mindre grupper med registreringen, og de ruller på å ha ansvar for målingene. Vi skal gjøre studier i bøker og vi skal måle og registrere vær ved hjelp av regnmåler, (vindmåler), termometer og værhane.

Nærmiljø og samfunn: Markere samefolkets dag: Vi markerer dagen gjennom uken i felles samling hvor vi forteller om samefolket og litt om deres historie og leveste. Vi bygger «lavvo» hvor vi samles og lytter til samisk musikk og viser bilder av” samiske klestradisjoner”, lavvo og reinsdyr. Vi fargelegger det samiske flagget. Vi lager samisk festmat; Bidos fra Karasjok, til lunsj. Dette er samisk festmat som tradisjonelt serveres på samenes dag. ”Leage buorre”!!!

Karneval/ fastelavn: Vi lager svarte og fargerike papirkatter som vi pynter barnehagen med til karneval. Vi lager en papirsekk som vi skal bruke til” å slå katten ut av sekken”. Barna får lage forskjellige instrumenter av gjenbruksmateriale. Barna møter i barnehagen utkledd. På formiddagen har vi” vis og fortell samling” hvor barna presenterer seg selv med å fortelle om hva de er utkledd som og vise hva de kan gjøre i kraft av rollen. Litt” klovnerier” og fremvisning av sketsjen” Fruen og tjenestepiken, Emma”, blir det også. (fremføres av personalet ;-)

Mål:

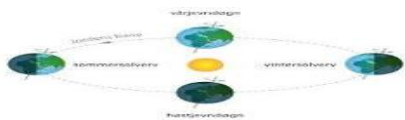
Vinter/ klima, vær og værphenomen: Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Gjøre barna kjent med vær og gi dem handlingskompetanse på værphenomen og hvordan vi kan kle oss og te oss i ulikt vær. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide sine perspektiver og få ny innsikt.

Markere samenes dag: I rammeplanen for barnehager står det i fagområdet” Nærmiljø og samfunn” at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

Karneval: betyr” slutten på kjøtt” og markerer inngangen til fasten. Tradisjonen er en kilde til lek og kunnskap om vår historie, vår kultur, myter, tro og overtro.

Februar

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
5.	Tema for turdagene finner dere på månedsplan i !Karusellnytt» som sender dere på epost hver måned	Lage svarte papirkatter Til Karneval Lage sekken (Pinata) til karneval	 Fastelavnsris	1. Temaarbeid: Lage regnmåler Lage rasleinstrumenter Førskolegruppe Turdag	2. Musikksamling: Besøke gymsalen i Energisenteret kl. 10.00 ProAktiv møter oss der vedr. innsamling-pepperkakebygg Turdag Middag: hnjh	3. Bok: Samer Samer SPIRESERIEN	4.
6.	5. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 12.00. Vi går fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt!	6. Markere Samefolkets dag Turdag	7. Turdag Bake til kafe (karnevalsboller)	8. Karneval i barnehagen. Barna kler seg ut etter eget ønske i samarbeid med foreldre og møter utkledd i barnehagen Karnevalskafe i barnehagen kl. 15.00- 16.00	9. Musikksamling Februar sangen, Visen om været, Torbjørn Egner Middag: Bidos fra Karasjok	10.	11. Fastelavn Morsdag
7.	12. Turdag	13. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	14. Turdag	15. Temaarbeid: Registrere vær på værplakat Førskolegruppe Turdag	16. Musikksamling- visen om været Barnas Kulturhus: Den lille store reisen kl. 10.00 Middag:	17. 	18.
8.	19. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 12.00. Vi går fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt!	20. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag; Turdag;	21. Turdag	22. Forsøk: Lage perlemorskyer av Skittles	23. Tur til Montana Musikksamling Middag:	24.	25.
9	26. Skøyteopplæring i Bergenshallen: kl. 10.00 – 12.00. Vi går fra barnehagen kl. 09.15. Frokost kl. 08.00 Ta med hjelm. Påbudt! (siste gang) (Skolens vinterferie)	27. Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	28. Turdag	29. Temaarbeid: Folk og røvere i Kardemomme by - Tobias i tårnet Førskolegruppe Turdag		 Perlemorskyer over bhg	

MARS

Regnsky

Innhold:
Årstid vår / klima

Natur, miljø, teknologi
Tema; vær og værphenomen
Barnehagedagen: Tirsdag 12. mars

Hva er en årstid og hvordan oppstår årstiden?
Så frø inne og ute
Økologisk kjøkkenhage; Kompostering og vekselbruk
Hvilke farger har skyene? Forsøk: Lage regnsky
Forsøk; 1: Løfte is med fyrstikk, 2. Lage knute på vannet
Årets trema: «Stedet mitt»

Sanger: «Mars sangen», «se, regndråper faller fra skyen ned»
Dikt: «Regn, regn», S. Obstfelder
Bøker: God Påske! En bok om påske før og nå. Av Hilde Eggen
Påskeaktiviteter: Religion, etikk, symbolikk. Fotbad

Arbeidsmåter;

Årstid – vår/ klima: En årstid er en inndeling av år basert på skiftninger i været og sollysets innvirkning på naturen og lufttemperaturen. Når den ene halvdel av verden har sommer, er det vinter på den andre halvdel. Det er fordi jorden heller mot en side i sin bane rundt solen. Lyset og temperaturene i årstidene bestemmer hvordan plantene vokser, og dette påvirker igjen dyrene som spiser plantene. Alt livet på jorden har tilpasset seg årstidene gjennom tusenvis av år. Våren kalles ofte foråret og er årets første årstid. Vi illustrere med en globus for å gi barna et bilde av hvordan årstidene oppstår, og for å vise at globusen er en kilde til informasjon. Vi ser på film om årstider fra «Undrelaboratoriet» på nysgjerriper.no: https://www.youtube.com/watch?v=_xzk-5GtP14

Så frø inne og ute: Vi har etablert et samarbeid med Landås Menighets Eldresenter hvor vi får disponere noen plante kasser til å så urter og grønnsaker. Det planlegges underveis for forskjellige aktiviteter gjennom året som involvere barna, eldre og ansatte på eldresenteret. Vi sår frø til ulike grønnsaker og urter inn og sår frø direkte i plante kassene våre ute når det er mulig. «Matauke» inngår i barnehagens faste program.

Vær og værphenomen: Hvilke farger har skyene? Skyer kan ha alle regnbuens farger (slik som perlemorskyene). Vi kan også se gule skyer i en solnedgang, men de siste strålene øyet ser er de røde. I små tynne skyer reflekteres mesteparten av sollyset, og dette gjør at skyen ser hvit ut. **Hvorfor blir skyene mørke?** Skyens farge (hvit, grå eller svart) kommer av at sollyset reflekteres og absorberes når det passerer gjennom skyen. I små tynne skyer reflekteres mesteparten av sollyset, og gir hvite skyer. En stor og tung regnsky er mørk fordi lite sollyset slipper helt gjennom skyen. Skyer reflekterer og sprer alle bølgelengdene likt og er som regel hvite, men de blir altså er grå eller svart når de er så tette og tykke at sollyset ikke slipper igjennom. Dette skjer bare når det er store mengder fint støv og aske i atmosfæren, slik vi kan oppleve det ved vulkanutbrudd. **Hvorfor blir skyene røde?** Røde, Orange, lilla og rosa skyer får man når solen står lavt som ved soloppgang og solnedgang. Sollyset består av mange farger, men det røde lyset varer lengst og bare den delen blir synlig. **Forsøk 1: Lage regnsky:** Vi trenger barberskum, blå konditorfarge, dråpeteller/ sprøyte, et glass og vann. Vi fyller glasset 2/3 fullt med vann (dette forestiller luften). Oppå vannet lager vi en sky med barberskummet. Pass på å ikke ha for mye barberskum, da må barna vente veldig lenge før noe skjer 😊. Vi fyller skyen med regn (noen dråper konditorfarge). Etter hvert som skyen fylles opp av regn, vil den bli tyngre og til slutt blir den så tung at den slipper regnet ned.

Forsøk 2: Løfte is med fyrstikker: Vi trenger et kar med vann, en isbit, en fyrstikk og litt salt. Vi legger isbiten i vannkaret og legger fyrstikken oppå. Vi drysser på litt salt rundt fyrstikken. Nå kan vi løfte isbiten opp av vannet med fyrstikken.

Forsøk 3: Lage knute på vannet; Vi stikker 5 like hull nær bunnen av en ketsjupflaske. Avstanden på hullene bør være 0,5 cm. Vi holder flasken under en spring og fyller den med vann. Fem vannstråler vil strømme ut. Vi kniper sammen de 5 strålene med fingrene. Vi vil nå kunne knyte de 5 vannstrålene sammen på grunn av overflatespenningen. Strålen kan skilles igjen ved at du vifter med hånden foran hullene.

Barnehagedagen; Tema: «Stedet vårt»: Markeringen skal bidra til å synliggjøre hvordan barnehagen og ansatte jobber for å gi barn kunnskap om og erfaring med kulturarven i sitt nærmiljø. Barn blir kjent med den lokale kulturarven gjennom lek og aktiviteter. Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet. Barna får møte et mangfold av kulturelle og kunstneriske uttrykksformer og deltar og utforsker i kunst og kulturopplevelser sammen med andre på arrangementer på Barnas Kulturhus, på turer i nærmiljøet og ved bruk av ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk.

Mål:

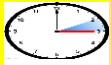
Årstid-Vår/ Klima: Legge til rette for aktiviteter hvor barna; opplever og utforsker naturen og naturens mangfold, får gode opplevelser med friluftsliv året rundt. Vann er et fantastisk stoff med mange egenskaper.

Forsøkene bidrar til å forstå noen av disse; vann som fast stoff og væske, og vannets overflatespenning.

Økologisk kjøkkenhage: februar/ mars / april er tiden for å så frø. Vi sår først inne; tomater, squash, gulrot, paprika, basilikum, persille med mer. Plantene settes ut i kassene i april / mai etter temperaturen. Drivhuset over den ene plantekassen gjør at plantene får mer varme og høyere luftfuktighet, og at vi kan skape et best mulige klima for det vi ønsker å dyrke. Det vil også forlenge sesongen for planter som krever ekstra varme på våre breddegrader. Det gir også barna mulighet til å følge plantenes utvikling, og høste av dem over lenger tid. Barna er med å velge ut hvilke planter de ønsker å dyrke i tillegg til et «fast»-utvalg av grønnsaker og urter.

Barnehagedagen: Rammeplanen: Barnehagen er en viktig kulturarvarena der barn får kunnskap om og erfaringer med lokale tradisjoner og muligheten til å oppleve tilhørighet i eget nærmiljø. Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet, kulturelle utflukter og lek og aktiviteter i eget nærområde skal barna få oppleve glede og stolthet over sin egen kulturelle tilhørighet.

Mars

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
9.					1. Musikksamling Turdag Middag:	2. 	3.
10.	4. Turdag	5. Lese fra boken: En bok om påske før og nå Turdag	6. Turdag	7. Temaarbeid Førskolegruppe Turdag	8. Tur til Montana Musikksamling Middag:	9. Forsøk: Lage regnsky	10.
11.	11. Turdag	12. Bake til lunsj Tema om påskens symbolikk Lage påskepynt Turdag	13. Barnehagedagen; Tema; Stedet mitt	14. Temaarbeid Førskolegruppe Turdag	15. Lage påskepynt Middag:	16. Fotbad. Omsorg og omtanke for hverandre	17.
12.	18. Turdag	19. Bake til påskekafe	20. Turdag	21. Påskekafe: Vi har gleden av å invitere foreldre m/fam til påskekafe i barnehagen fra kl. 14.00 – 15.00. Tema: Gul mat	22. Tur til Montana Musikksamling Middag:	23.	24. Palmesøndag
13.	25. Turdag Skolens påskeferie)	26. Bake til lunsj Turdag	27. Onsdag før Skjærtorsdag. bhg stengt	28 SKJÆRTORS DAG	29. LANGFREDAG	30. PÅSKEAFTEN	31. PÅSKEDAG Sommertid. 1 time fram

APRIL

Innhold:
Årsted, vår/ klima
Natur, miljø, teknologi
Tema; vær og værphenomen

Besøke VilVite 12.03 kl 10.30

Sette ut plantene vi har sådd inne.

Vannets kretsløp; Se film. Gjøre forsøk vann som forsvinner

Lage skymaskin

Klekk kyllinger i rugemaskin

Utforske utstillingen

Sanger: «april sangen», «Regnværsang»

Dikt: «Frøet», Inger Hagerup

Sang/film: Kyllingen. Alf Prøysen.

Arbeidsmåter:

Årsted vår/ klima:

Vannets kretsløp: Mer enn to tredjedeler av jordens overflate er dekket med vann. Solen varmer opp vannet som fordampes og stiger opp i atmosfæren. Der kjøles det ned og kondenserer og danner skyer. Når skyene er mettet, vender vannet tilbake til jorden i form av regn eller snø. Deretter renner det videre til hav og vassdrag eller siver ned gjennom bakken der det danner grunnvann. 1. Vi ser filmen om vannets kretsløp;

<https://www.youtube.com/watch?v=4pZRRhBRHyc> .

Forsøk: Vannets kretsløp: 2. Vi tegner vannets kretsløp på en lynlåspose, heller i litt vann (farget), lukker posen og henger den opp i stuevinduet. 3. Etter en stund studerer vi posen. Vi snakker sammen om; Hva som skjer i posen og hva det er som gjør at vann fordampes.

Forsøk: Vann som forsvinner: Vi tar to like syltetøyglass og fyller dem omtrent halvfulle med vann. Vi merker av vannstanden på utsiden av begge glassene. Vi lager et lokk av aluminiumsfolie til det ene glasset. Vi lar begge glassene stå i stuevinduet noen dager før vi sjekker vannstanden i glassene igjen. Hvilke glass inneholder minst vann? Hva har skjedd? Varmen får vannet i begge glassene til å fordampe, men lokket på det ene glasset hindrer vanddampen i å forsvinne opp i luften. Vannstanden i dette glasset er altså den samme.

Forsøk: Lage skymaskin: Vi tar en stor plastflaske og delen den i 2. Vi snur den øverste delen av flasken og bruker den som trakt. Vi fyller trakten med isbiter. Vi fyller bunnen av flasken med varmt vann og setter flasken i et solrikt vindu – eller under en varm lampe. Nå dannes det skyer under isen, akkurat som ute i naturen.

Kylling prosjekt og progresjon; Prosjektet vil gå over flere uker. Først skal eggene ligge i rugemaskinen i 3 uker, og etter klekking skal kyllingene bo i barnehagen i rundt halvannen uke før de flytter hjem til skolehagen til sine eiere. Barna skal få følge prosessen tett på hele veien fra egg til kylling. Før oppstart vil vi lyse eggene og se hvordan de ser ut inni. Vi vil også knekke noen egg, titte på innholdet og snakke om hva som skiller et rugeegg fra et mategg. Barna vil få være med å desinfisere eggene og plassere dem i rugemaskinen. Selve rugingen tar 3 uker. I denne tiden vil vi se på bilder og snakke om livet i egget, lyse eggene flere ganger og se på utviklingen til kyllingene. Selve klekkingen tar et par døgn fra førstemann kommer ut av egget til sistemann er klar. Vi vil møte barnas undring og ta deres spørsmål til videre fordykning og refleksjon. Prosjektets fokus skal utvikles etter barnas interesser. Etter klekkingen skal barna få være med på alt fra stell, foring, rengjøring og temming av kyllingene. I samarbeid med Landås menighets eldresenter, skal en av kyllingene plasseres hos dem i ders hønsehus frem til sommeren. Barna får være med å stelle kylling/ høns og stelle med kjøkkenhagen sammen med senteret og andre barnehager senteret samarbeider med.

Besøke VilVite: Utforske utstillingen: Vi lar oss fascinere og begeistre av naturvitenskap, matematikk og teknologi i utstillingen. Kanskje noen vil prøve seg som meteorolog?

Mål:

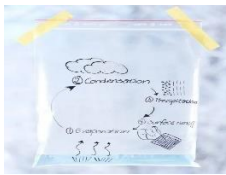

Årsted; Vår/klima – vær og værphenomen: Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal bidra til at barna opplever og utforsker naturen og naturens mangfold. Barnehagen skal støtte barnets nysgjerrighet, kreativitet, vitebegjær og lærelyst, og bidra til et godt grunnlag for livslang læring. Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Læring om seg selv, om andre mennesker og dyr, om samspill og om den fysiske verden omkring er prosesser som er med på å skape mening i barns liv.

Gi barna økt forståelse for hvordan vær oppstår og at vi forbruker det samme vannet om og om igjen.

Kylling prosjektet: Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaringer med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Gjennom kylling prosjektet får barna erfaringer med og kunnskaper om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for bærekraftig matproduksjon. Barna får lære å iakttå, undre seg, eksperimentere, beskrive og samtale om fenomenen i den fysiske verden, samtidig som de blir introdusert for samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet. Få erfaringer med hvordan **teknologi** kan brukes i hverdagslivet.

Besøke utstillingen i VilVite: Gi barna mulighet til å eksperimentere med naturvitenskapelige fenomener, og lære og erfare gjennom undring og fri utforskning.

April

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
14.	1. 2. PÅSKEDAG	2.	3.	4.	5.	6.	7.
15.	8. Turdag Kyllingprosjekt: vaske og klargjøre eggene til ruging. «Lyse eggene» Lage plakat med nedtelling til klekking	9. Vis og fortell. Ta med leke tirdager Turdag	10. Kyllingprosjekt: Legge eggene i rugemaskin	11.	12. Vi/Vite kl. 10.30 «Utforske utstillingen» Matpakkerom kl 11.40	13. 	14.
16.	15.	16. Bake til lunsj Turdag	17. Forsøk: Vannets kretsløp	18.	19. Musikksamling Turdag Middag: Kyllingsalat m/ pitabrød	20. 	21.
17.	22. Turdag	23. Bake til lunsj Turdag	24. Turdag	25. 	26. Tur til Montana Musikksamling Middag:	27.	28.
18.	29. Turdag	30. Bake til lunsj Turdag Kyllingprosjekt: Fra i dag klekkes eggene. Kyllingene bor i barnehagen frem til				Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/ foreldre til pass og stell av kyllingene	Kyllingprosjekt: Vi trenger hjelp av barn/ foreldre til pass og stell av kyllingene

MAI

Innhold:
Årstid: vår /klima
Tema; vær og værphenomen

Nasjonaldagen vår 17.mai

Å jobbe med været;
Værrekorder. Kan du spå været?
Tegne/ male værbilder
17 – mai kafe i barnehagen 16 mai

Flyr kråkene mot vest blir det vind. Halvmåne gir mer regn.

Sanger; «. Mai-sangen» «17-mai sang for de små
Bøker: Rut og Knut ser på været (Gyldendals juniorfakta 4)
«Hurra»
Dikt: «Det regner»

Arbeidsmåter:

Årstid vår/ klima: De som gir oss værmeldingen (meteorologer) får opplysninger fra verdensrommet. Høyt oppe over jorden sender satellitter bilder av skyenes bevegelse. De viser hvor stormer bygger seg opp. Værstasjoner over hele verden måler temperaturer, vind, regn og lufttrykk. Målingene blir lagret i datamaskiner. Barna har allerede observert og registrert vær målinger. Noen har også utforsket meteorologens arbeid som værmelder i utstillingen på VilVite forrige måned. Denne måneden gjør vi målingene til faste tidspunkt hver dag. Vi leser fra værmeldingen på yr.no/pent.no og registrerer om det slår til eller ikke, og om det stemmer med våre egne registreringer.

Værrekorder: Været er nesten aldri slik at alle blir fornøyde. For mye regn kan gi oversvømmelser, og for lite regn kan tørke ut grønnsaker og urter vi har sådd ut. Vi skal se på noen eksempler på «verdens verste vær (Bok: Rut og Knut ser på været. Gyldendals juniorfakta 4)

Kan du spå været? Du kan se etter tegn på himmelen. Hvis solen er rød når den går opp eller ned, blir det ikke regn. Hvis himmelen er rød når solen går ned, betyr det også fint vær. Men, hvis himmelen er rød når solen går opp, varslers det regn og uvær.

- **Se på dyrene:** Dyrene kjenner ofte på seg hvordan været kommer til å bli. Vi sier for eksempel at det blir dårlig vær dersom svalene flyr lavt. Det skyldes at insektene, som er maten deres, holder seg nær bakken, når det skal bli regn.
- **Regnbuen:** Hvis du ser en regnbue i vest på morgenen, betyr det at det er regnvær på vei. Men hvis du ser en regnbue ved solnedgang, er det bedre vær i vente.
- **Spå været etter månen:** Når det er pent vær lyser månen klart, men hvis månen blir rødaktig, kan det snart bli overskyet. En lys ring rundt månen betyr regn eller snø.
- **Lytte og lukte:** Lydene blir sterkere når været blir dårligere. Det dårlige været legger seg som et lokk over oss i luften, og lydene spretter tilbake til oss fra dette lokket. Noen kan lukte om det er regn eller solskinn i vente. I sumper og myrer begynner det å lukte skikkelig vondt før det begynner å regne. Når lukten i naturen blir svakere, kan vi vente fint vær. Da er lokket over oss borte, og duftene kan stige høyt opp i luften.
-

Vi bruker **turdager** til å observere og sanse været. Vi **tegner og maler** værobservasjoner.

Nasjonaldag og 17. mai kafe: Vi leser boken ” Hurra” som forteller om hvorfor vi feirer 17.mai. Vi lærer nasjonalsanger og lager pynt. På kafeen inviteres dere til kjøp av kaffe og kaker, det blir underholdning og 17-mai leker som tombola, sekkeløp, ringspill og ballkast.

Mål:

Årstid: vår/Klima / værphenomen: Barn er utforskende av natur og de undersøker omgivelsene fra ulike perspektiv for å tilegne seg kunnskap, erfaringer og mening. Barnehagen skal støtte barns lyst til å leke og utforske (Rammeplanen 2017), og gjennom de valgte aktivitetene får de undersøke, utvide sine perspektiver og får ny innsikt.

Markering av nasjonaldagen står sterkt i vår tradisjon, og vi tar vare på kunnskap og tradisjoner forbundet med feiringen

Mai

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
18.		<p>Kyllingprosjekt: Kyllingen flytter hjem . En kylling flytter til hønehuset på Landås Menighets eldrester</p>	<p>1. 1. mai Offentlig høytidsdag</p>	2.	<p>3. ...Tur til Montana ... Musikksamling Middag;</p>	<p>4. Dikt: Det regner på gresset. Det regner på vei, det regner på taket. Men ikke på meg» (ukjent)</p>	5.
19.	<p>6. ... Turdag</p>	<p>7. ... Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager ... Turdag</p>	<p>8.. ... Turdag</p>	<p>9. Kristihimmelfartsdag</p>	<p>10. Planleggingsdag. Bhg stengt. Personalet:</p>	11.	12.
20.	<p>13. ... Turdag</p>	<p>14. ... Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager</p>	15.	<p>16. ... «17-mai» kafe kl. 14.00– 15.00 for barn, foreldre m/fam. Sangunderholdning og «17-mai leker»</p>	<p>17. Grunnlovsdag.</p>	<p>18. Pinseaften</p>	<p>19. 1. PINSEDAG</p>
21.	<p>20. 2. PINSEDAG</p>	<p>21. ... Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager ... Turdag</p>	<p>22. ... Turdag</p>	23.	<p>24. ... Musikksamling Temaarbeid ... Turdag Middag;</p>	25.	26.
22	27.	<p>28. ... Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager ... Turdag</p>	<p>29. ... Turdag</p>	<p>30. Bok: Rut og Knut ser på været</p>	31.		

JUNI

Innhold:

Årstid sommer / klima

Tema; vær og værphenomen - Skyformasjoner

Lyn og torden: Vær som energi

Sommerfest i barnehagen (06.06 ?)

Dagstur til Fløyen: 10.06

Dagstur til Ulriken for førskolebarna: 13.06

Varmere vær, lettere klær, solbeskyttelse
Ulike typer skyer gir ulikt vær - skyformasjoner
Skykort; Sammenlikne og identifisere
Forsøk: Elektrisitet, vannkraft, vannmølle
Lage vannmølle
Arrangeres av foreldre
Klatreparken og Skomaker diket
Vi går opp til Ulriken og tar banen ned

Sanger: «juni sangen»,

Æsops fabler: Vinden og solen
https://www.netteleven.no/Fab200_vindsolppppspeppryydhrtjsr.pdf

Skyatlas og skykort: <https://www.miljolare.no/>

Lage bildelotto: Av skykortene

Vi er en «solsmart barnehage»:

Værhjulsplakat

Arbeidsmåter:

Årstid sommer / klima: **Varmere vær, lettere klær, solbeskyttelse;** Norge har et klima preget av store variasjoner mellom ulike landsdeler og skyldes landets geografiske forhold. Dype fjorder og dalfører med høye fjellpartier imellom er viktige faktorer. Fjellene virker sterkt inn på fordelingen av nedbør. Det faller generelt mer regn om høsten enn om våren. Klima på Vestlandet er relativt mildt. Dette skyldes det varme havvannet som Golfstrømmen fører opp langs kysten vår. På sommeren har vi temperaturer på mellom 15 – 20 C, og av og til så varmt som 25-30 C. Vi samtaler om sommerklima i felles samling, og om hvordan vi kler oss og beskytter oss mot solen.

- **Solbeskyttelse:** Barnehagen er en «Solsmart barnehage» i regi av kreftforeningen. Barnehagen følger kreftforeningens solråd og solvett i barnehagen. Vi laster ned og arbeider med aktivitetsheftet: «Lek og lær om sola»; Når må vi beskytte oss i solen? , lese historien om Solfryd, «Hva kan vi lære av skyggen?»», Hva kan vi lære av dyrenes beskyttelse mot solen? Bruke værhjulsplakat.

Vær og værphenomen; Skyformasjonene gir kanskje det sikreste korttidsvarselet. Om sommeren kan du for eksempel se skyer som ser ut som blomkålhoder. Disse kalles cumulus skyer, og når de oppstår om sommeren, betyr det at det er varmt og fint vær. Når bakken blir varm, får du oppadstigende luft. Jo høyere lufta stiger, desto kaldere blir det, og etter hvert klarer ikke lufta å holde på all fuktigheten, og da dannes det skyer.

- **Ulike typer skyer gir ulikt vær;** Vi kopierer opp «skykort» og snakker om at ulike type skyer gir ulikt vær. Vi ser på makrellskyer, haugskyer, lagskyer, rukleskyer, cumulus skyer mfl, som vi finner på; <https://www.miljolare.no/> . Vi klipper ut kortene og laminere dem og tar dem med på tur for å sammenlikne og identifisere skytype. Vi laster ned Naturfagsenterets skyatlas (av Pål Kirkeby Hansen)
- **Lage Bildelotto;** Vi lager vårt eget bildelotto av skykortene / skyatlas.

Lyn og torden; Lyn er elektriske spenninger som oppstår når is og vann inne i en bygesky kommer i kontakt med hverandre. Torden er den lyden lynet lager. Luften inne i en tordensky beveger seg og bygger opp statisk elektrisitet. Det fører til enorme lynblik som varmer opp luften til 30 000 C. Luften utvider seg og eksploderer i et tordenskrall. Vi gjør forsøkene under for å lære mer om energi.

Vær som energi: Elektrisitet frembrakt av vann – bølger, tidevann eller fossefall kalles *hydroelektrisk kraft*. Elektrisitet kan også produseres ved hjelp av vindmøller og solenergi i et solcellepanel.

- **Forsøk, vannkraft;** Vi tar en tom Zalo flaske. Tar av korken og fyller flasken med vann. Vi setter på korken igjen og klemmer forsiktig på flasken. Så prøver vi å klemme hardt. Da vi presser vannet gjennom en trang passasje, vil det sprute ut i stor fart. Vi tømmer vannet ut av flasken og lager 3 hull i siden. Vi dekker hullene med fingrene mens vi fyller flasken med vann. Vi tar bort fingrene. Vi ser etter hvilke hull som lager den lengste strålen. Hva har skjedd? Vannet i bunnen av flasken trykkes ned av alt vannet over. Derfor lager det nederste hullet den kraftigste strålen. De andre strålene er svakere fordi vanntrykket er mindre.
- **Vi lager en vannmølle;** 1. Finn fram en litt oval potet. 2. Skjær fire snitt langs poteten. 3. Stikk plaststykker inn i poteten, som skovler. 4. Stikk en strikkepinne eller en grillpinne gjennom poteten. 5. Hold løst ytterst på hver side av pinnen og hold poteten under springen, takrennen eller i bekken og se at den snurrer rundt.
- **forsøk, elektrisitet;** Vi skal lage en modell av en turbin. Vi tar en tom trådsnelle og stikker en blyant gjennom hullet. Vi holder blyanten i begge ender og plasserer trådsnellen under rennende vann fra springen. Hva får vannet trådsnellen til å gjøre? Ballonger som henger fast: Blås opp en ballong og gni den mot håret. Hva skjer med håret ditt? Nå har vi laget en *statisk elektrisitet* som gjør at ballongen trekker til seg ting. Gni ballongen mot veggen og se om du kan få den til å henge fast.

Dagstur til Ulriken: Dette er den årlige ”avslutningsturen” for barna i førskolegruppen. Vi pakker sekken med mat og drikke, og litt ekstra tøy. Vi går opp til Ulriken i samme løype som 7 – fjellturen (den steinete ruten som ikke er så bratt). På toppen av Ulriken spanderer vi en is ☺, før vi tar banen ned igjen. Vi legger opp til flere lekestopp på veien.

Felles tur til Fløyen: Vi tar bussen til byen og Fløybanen opp. Vi leker i klatreparken før vi går til Skomaker diket for å grille lunsj på tønnegrillen der. Vi leker og utforsker i skogsområdet.

Mål:

Årstid sommer/ Klima: **Varmere vær, lettere klær, solbeskyttelse:** Når mye av tiden vi bruker er utendørs, er det ekstra viktig å ha gode rutiner for å beskytte både barn og voksne mot solen.

skyformasjoner: Legge til rette for barnas egen undring, utforskning og skapende aktivitet som del av vårt arbeid med fagområdene og som bygger videre på barnas interesser, erfaringer, synspunkter og engasjement.

Vær som energi / forsøk; Gjennom sansing, opplevelse, eksperimentering, skapende virksomhet og tenkning utvikles barnets billedspråk og kommunikasjon. Å gjøre forsøk er en metode som synliggjør vanskelige tema på en enkel og praktisk måte. Barna får lære mer om vannets egenskaper og får en bedre forståelse for ulike værphenomen gjennom førstehåndserfaringer i forsøkene, og egne observasjoner og erfaringer med vær.

Sommerfest: En sosial sammenkomst i barnehagen hvor foreldre samarbeider og har regien. Hyggelig avslutning på barnehageåret og avskjedsmarkering for skolestarterne.

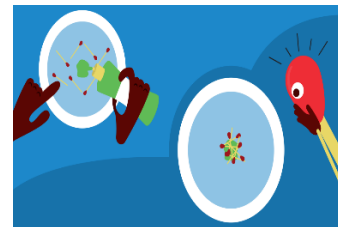
Felles tur til Fløyen: Er en av barnehagens faste tradisjoner, og sammen med sommerfesten, markerer den en avslutning på barnehageåret.

Dagstur på Ulriken: Dette er utelukkende en sosial tur og en ”milepæl” for våre avgangsbarn.

Juni

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
22.		 <p>Klassisk amboltformet tordensky</p>		 <p>Sol og solvett</p>		1.	2.
23.	3.	<p>4.</p> <p>Bake til lunsj Vis og fortell. Ta med leke tirdager</p> <p> Turdag</p>	<p>5.</p> <p>Turdag</p>	<p>6.</p> <p>SOMMERFEST I BARNEHAGEN KL. 15.00 – 17.00 (I regi av foreldre)?</p>	<p>7.</p> <p>Musikksamling</p> <p> Middag:</p>	8	9.
24.	<p>10.</p> <p>TURDAG TIL KLATREPARKEN OG SKOMAKERDIKET PÅ FLØYEN (væravhengig, og dersom vi kan reise med Fløybanen – smittehensyn)</p>	<p>11.</p> <p>Bake til lunsj</p> <p> Turdag</p>	<p>12.</p> <p>Turdag</p> <p>Personal-planleggingsmøte kl. 16.30 – 18.30</p>	<p>13.</p> <p>TURDAG TIL ULRIKEN FOR FØRSKOLEGRUPPEN (Væravhengig) Dra kl. 10.00. Tilbake kl. 14.30</p>	<p>14.</p> <p> Tur til Montana</p> <p> Musikksamling</p>	15.	16.
25.	17.	<p>18.</p> <p>Bake til lunsj</p> <p> Turdag</p> <p>(siste skoledag)</p>	<p>19.</p> <p>Turdag</p> <p>Rukleskyer</p>	<p>20.</p> <p>Temaarbeid</p> <p>Førskolegruppe</p> <p> Turdag</p>	<p>21.</p> <p>Musikksamling Temaarbeid</p> <p> Turdag</p> <p>Middag: Siste skoledag</p>	22.	23. Sankthansaften
26.	<p>24.</p> <p>Turdag</p> <p>Lage vannmølle</p>	<p>25.</p> <p>Bake til lunsj</p> <p> Turdag</p>	<p>26.</p> <p>Turdag</p>	<p>27.</p> <p>Temaarbeid</p> <p>Førskolegruppe</p> <p> Turdag</p>	<p>28.</p> <p>Siste SFO dag</p>	29.	30.

JULI

Innhold:
Årstid sommer / klima
Tema: Vær og værphenomener - elektrisitet

Vær som energi – fortsette fra forrige måned
Forsøk: såpe som drivstoff – Lage såpebåter og magiske fyrstikker

Gjøre ferdig påbegynt arbeid i tilknytning til temaarbeid vårsemesteret.

Kopiere bilder: Overføre bilder på minnepenn fra "Livet i barnehagen" til skolestarterne

Hovedrengjøring: Utføre nødvendige forberedelser til sommerlukket og hovedrengjøring av barnehagen.

Sanger: «juli sangen», «Blomster små»,
«Nå skinner sola i vinduskarmen»
Bok: «Bukkene bruse begynner på skolen»
«Peppa gris på sommerferie»

NB! Sommerlukket fra 15.07 til 05.08

Arbeidsmåter:

Årstid sommer / klima: Vi bruker ellers gode og varme dager til sommeraktiviteter som ulike vannleker, hoppe tau og paradiset, tripp trapp tresko, tallparadis, paradiset, regelleker mm.

Vær og værphenomen: elektrisitet; Forsøk;

- **Såpe som drivstoff;** Vi lager såpebåter: Vi trenger papp eller en trebit, saks, små såpestykker og en balje med vann. Vi lager en *båt* som vi lager et lite hakk på midt bak. Vi fester et lite såpestykke til hakket. Vi fyller en balje med vann og venter til vannet ligger helt stille. Vi setter båten på vannet og ser hvordan den beveger seg. Hva har skjedd? Såpen svekker overflatespenningen bak båten som trekkes forover av den sterke overflatespenningen foran.
- **Magiske fyrstikker:** Vi trenger fyrstikker, et kar med rent vann, såpe og en sukkerbit. Vi legger fyrstikkene forsiktig på vannflaten. Vi dypper sukkerbiten midt i bollen. Fyrstikkene vil nå trekke seg mot sukkerbiten. Så dypper vi såpen midt i bollen og vi vil se at fyrstikkene trekker seg bort fra såpen. Hva har skjedd? Sukkerbiten suger til seg litt av vannet og en liten vannstrøm beveger seg derfor mot sukkerbiten og trekker fyrstikkene til seg. Når vi legger såpen midt i skålen, vil den sterke overflatespenningen langs kanten på skålen trekke fyrstikkene utover.

Vi samler sammen barnas tegninger og setter dem sammen til et hefte.

Barn som begynner på skole får hver sin minnepenn med bilder fra "Livet i barnehagen" og diplom.

Ellers blir dagene frem mot sommerferien brukt til å gjøre nødvendig rydding i barnehagen

Mål: Gi barna varierte opplevelser og erfaringer med å utforske og eksperimentere med naturfenomen og fysiske lover. (Rammeplanen 2017). Gi barna et verktøy til å finne ut ting på egen hånd som kan gi barna verdifull og begynnende erfaring med at eksperimenter kan benyttes for å finne svar på det man lurer på (Bakke 2018)

VI ØNSKER ALLE EN RIKTIG FIN SOMMER OG EN GOD OG OPLEVELSESRIK SOMMERFERIE!

Juli

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
27.	1. (Ferieavvikling ansatte)	2. Bok: Bukkene bruse begynner på skolen	3.	4. SÅPEBOBLER 1 stk sunlight» sæbe» på fat, skummes opp med litt vann. Anvend trådsnelle til å blåse frem boblene Eller; Zalo + vann + littsukker. La stå til dagen etter.	5. 	6.	7.
28.	8.	9.	10. 	11. Bok: Peppa gris på sommerferie	12.	13.	14.
29.	15. Sommerferie bhg. Stengt. 15 juli – 5 august 3 uker sommerferie	16.	17. 	18.	19.	20.	21.
30.	22. Sommerferie bhg. Stengt	23. 	24.	25.	26.	27. 	28.
31	29. Sommerferie bhg. Stengt	30.	31.				

AUGUST

Innhold:

Årstid; sommer/ klima
Tilvenningsprogram for nye barn i barnehagen

Foreldre tar med bilder av barnet og familie
Trygg tilknytning i samarbeid med foreldre
Lage skryteplakat til nye barn
Bli kjent med barnehagen og dens nærmiljø
Dagtavle, værtavle og kalender, syngte navnesanger, lese bøker,
Spille et utvalg lotto og brettspill
Regnbuen – Forsøk: Lage regnbue

Tema: Vær og værphenomen

Sanger: «August sangen» «Hei, hei, hei jeg heter....», «Barn av regnbuen, (Lillebjørn Nilsen YouTube), «Soltrall»

Kims lek: «Teppeleken»

Bøker: «Boka om å gå i barnehagen», «Petra begynner i barnehagen»

Dikt: Regnbuen av Andre Bjerke

Kunst: Male regnbue.

Arbeidsmåter:

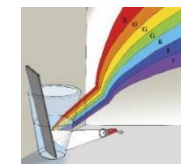
Tilvenning og progresjon i tilvenningen: I Karusellen barnehage har vi utarbeidet et eget tilvenningsprogram for nye barns oppstart i barnehagen. Det tar alltid tid å bli kjent og trygg på en ny plass og med nye mennesker; både barn og voksne. Målet med tilvenningen er både å ivareta det enkelte barn, men også å inkludere barnet i barnegruppen. Vi arbeider for å skape en god barnegruppe, der alle skal oppleve seg sett, hørt og verdsatt. Barna i barnehagen engasjeres som en del av tilvenningsprogrammet. Ved tilvenning av nye barn, får "frivillige" andre barn i oppgave å være med på omvisning i barnehagen, vise frem leker og materiell, ta med i lek osv. Barna er forskjellige, og tilvenningen blir ulik utfra det enkelte barns behov. Primærkontakten gjør avtaler med foreldre underveis om gjennomføringen av tilvenningen. Tilvenningsprogrammet utformes / utvikles og vurderes i samarbeid med barnets foreldre. Mer informasjon om tilvenning får dere før oppstart i barnehagen. Informasjon om overganger innad i barnehagen, samt overgang barnehage/ skole finner dere i vår virksomhetsplan og på vår hjemmeside <http://karusellen.barnehage.no/>
" Myk" start etter ferien hvor fritt valg av lek og aktiviteter preger de første ukene. Gå turer i barnehagens nærmiljø og til "våre" faste turområder.

Skryteplakat; Nye barn får med seg bilder til barnehagen. Vi lager " skryteplakat" med bilder av barnet event. m/familie.

Vi bruker samlingsstunder til å presentere nye og " gamle" barn. Barna tar med bilder for å vise og fortelle om familien sin og venner.

Samlingsstunder; Vi synger navnesanger for å lære nye navn og leser fortellinger om det å være ny i barnehage. Lese bøker, bildebøker, pekebøker, rim, regler med mer

Spille spill; Vi velger blant brettspill for de ulike aldersgruppene i samsvar med barnas interesse, modning eller behov for å bygge vennerelasjoner.

Vær og værphenomen: Forsøk: Lage regnbue;

- Vi fyller en balje med vann og setter et speil på skrå opp mot kanten. Vi lyser med en lommelykt gjennom vannet og ned på speilet. Så «fanger» vi lyset på en papirbit ved at lyset blir «kastet» tilbake igjen fra speilet.
- Vi fester en lommelykt med tape til undersiden av en gjennomsiktig skål. Hold lommelykten og hell såpeboblevann i skålen med skje. Slå på lommelykten og nyt alle fargene i såpeboblene. Blås i vannet med et sugerør hvis det blir for lite bobler i vannet.

Male regnbuen; Vi maler i regnbuens farger med vannfarger eller oljemaling.

Mål:

Tilvenning. _Få en god start på barnehageåret. Nye familier / barn skal bli kjent med barnehagen. Skape felles opplevelse og gruppetilhørighet. Bevege oss fra det kjente og nære til det ukjente og utfordrende. Barna i barnehagen er en ressurs for hverandre. Barna liker å hjelpe til og få oppgaver som er betydningsfulle. For de nye barna er de andre barna viktige og betydningsfulle helt fra første dag. Vårt mål er å etablere varme og nære relasjoner til hvert barn og sikre en trygg tilknytning.» *Barn som har en trygg tilknytning til de voksne i barnehagen, viser senere en bedre kognitiv og sosial utvikling enn andre barn i skolen»* (Clarke-Steward & Allhusen 2005)»

Skryteplakat; Barnets oppstart i barnehagen er påvirket av et samspill mellom kjennetegn ved barnet, foreldrene og personalet, samt de rammene for oppstart som barnehagens rutiner representerer. Sammen med vår «primærkontakt – modell», som er forankret i tilknytningsteori, vil bilder av barnet og familien hjelpe barnet gjennom perioder med separasjonsangst.

Felles samlingsstund: Inkludere nye barn i barnegruppen, lære sanger, og rutiner, bli kjent med barna og de voksne, og bli innlemmet i temaarbeidet vårt.

Spille spill: Spill står i en særstilling i barnehagematematikken. Med billedlotto får barna erfaringer med par kobling med utgangspunkt i formgjenkjenning, og telling og antallskonservering ved spillbrett / terningspill. Dessuten er det å spille spill både sosialt og gøy og kan bidra til å etablere flere og / eller nye vennerelasjoner.

Vær og værphenomen: Gi barna forståelse for hvordan lyset brytes og skaper farger, og som samtidig gir dem en morsom og interaktiv måte å lære om vitenskap på.

SEPTEMBER

Innhold

Årstid; høst / Klima

Tema; Vær og værphenomen

Høstfest for skolebarna 12.09

Feire Karusellen barnehage 34 år
21.09

(Planleggingsdag 09.09 er flyttet til høstferien)

Klær etter vær;

Trelagsprinsippet

Høste grønnsaker og plommer

Bollefest og hyggelig gjensyn 😊

Barnehagehuset: Historie og omvisning i loft og kjeller

Sang; september sangen, «Høsten kommer, adjø da sommer»,

Dikt: «Uvær», Kirsten Hirte-Milkereit

Bursdagssang til barnehagen: «Alle kan» (alle vil leke, vil leke med, i Karusellen liker vi det....osv.)

Bøker; «Sint og glad i barnehagen», «Mobbing i barnehagen»

Arbeidsmåter:

Årstid; høst / klima: Hver årstid på Vestlandet har en unik drakt av farger og lysspill. Fra irrgroenne enger på vår og sommer går paletten over i røde og gylne skoger på høsten. Vanligvis kan man vente seg at temperaturen synker når solen går ned stadig tidligere. Som ellers på året er det vanlig med hyppige væromslag, og med stadig kaldere temperaturer er det viktig å kle seg etter været på utendørsaktiviteter. Vi forbereder oss til kaldere dager og tar opp igjen tema om klær og «trelagsprinsippet»;

Klær etter vær: Trelagsprinsippet: Ulikt vær gir ulikt behov for beskyttelse ved måten vi kler oss på og muligheten til å søke ly, særlig når vi er ute på tur og langt fra (barnehage)huset. Vi lærer barna om trelagsprinsippet. Det vil si å kle seg med 3 lag fra innerst til ytterst i klær som er best egnet for å holde seg varm og tørr. **1. innerlag:** er det laget som ligger innerst til kroppen. Det bør være ull eller superundertøy. Det innerste laget skal transportere svette bort fra kroppen og holde deg tørr og varm. Ull holder bedre på varmen når det blir vått. Bomull blir kaldt når det blir vått, og er derfor ikke så godt egnet til turbruk. **2. Mellomlaget;** Mellomlaget skal isolere og holde deg varm. Dette laget skal også transportere fuktighet bort fra kroppen. Derfor bør det ikke være for tett. En ull -eller fleece genser og bukse er gode mellomlag. Ulempen med fleece er at det blir kaldt om det blir vått. **3. Ytterlag:** Dette er skallbekledningen og skal beskytte kroppen og de andre lagene mot vær og vind. Derfor bør ytterplagget være vann og vindtett. Lue, hals og votter hører også til ytterlaget. **Skotøy og trelagsprinsippet:** Vanntette vintersko (kaldt vær) eller støvler (regnvær) må ha plass til en tykkere ullsokk utenpå ullstrømpebuksen eller en tynnere ullsokk for å holde føttene varm og tørr. Små barn blir fortere kald enn voksne. Vi bruker dagtavlen, samtaler og naturlige «garderobesituasjoner» til å lære om «klær etter vær»

Høstfest for skolebarna; Vi inviterer " skolebarna" til egen høstfest og gjensyn i barnehagen. Vi ber barna fortelle om hvordan de har det på skolen og dele erfaringene sine som skolestartere.

Feire Karusellen barnehage 34 år: Huset ble bygget i 1932 av arkitekt, Per Grieg. Ulriksdalsutbyggingen var et svar på boligmangel i Bergen også for finere villa strøk. Som han selv skrev så var " der som kjent en absolutt mangel paa saadane tomter i dette strøk". Terrengtilpassingen er en av de unike karakterene ved Ulriksdal. Det svakt hellende terrenget er inndelt i lange og smale tomter. Husrekkene ligger med relativt stor avstand mellom seg. De fleste av villaene hans i Ulriksdal har en kubistisk eller rektangulær bygningskropp. De er klart inspirert av 1700-tallets hus med svaiet valmtak. Per Grieg stod for 18 av de 30 nye husene som kom i Ulriksdal. I tillegg har de andre arkitektene som har bygget her, respektert tanken til Per Grieg og laget hus som innordner seg helheten. (Truls Grung: Per Grieg- Stor kunstner, stort menneske Bergen 1997) Ulriksdal ligger på tidligere Ulriksdal gård. Denne plassen lå under gården Nordalset / Nordbø. Ulriksdal ble utparsellert i 1931. I dag er området og husene som enkelthus verneverdige og bør reguleres til spesialområdevern ifølge antikvarisk dokumentasjon. Haukeland Universitetssykehus. Reguleringsplan 2007» **Omvisning:** Huset har en kjeller, en 2 etg og et loft i tillegg til barnehagelokalene. Barna blir tatt med på omvisning både i kjeller og loft, og vi forteller om hvordan livet kan ha artet seg for familien som levde der fra huset var nytt.

Mål:

Høst / klima; Vær og værphenomen; Klær etter vær: Rammeplanen for barnehagens oppgaver og innhold sier at barnehagen skal legge til rette for barns mestringsmuligheter og fremme disse. Når barn forstår hvorfor det er lurt å kle seg etter været har de bedre forutsetninger for å være med å ta gode valg for seg selv. Hver gang vi hjelper et barn unødig, blir barnet frarøvet muligheten til mestring så vel som muligheten til å kjenne på den gode mestringsfølelsen (Konradsen, Nervik & Stenset, 2013 s. 48).

Høstfest for skolebarna: Barna i barnehagen " mister" venner når barn begynner på skolen. Selv om avslutningen markeres i barnehagen kan det være vanskelig å forstå at de ikke skal komme tilbake i barnehagen etter sommerferien. Gjensynsgleden er gjensidig når vi møtes til høstfest i barnehagen." Skolebarna" får fortelle hvordan de har det, dele sine erfaringer som nye skolestartere, møte gamle venner, treffe de nye barna som har " fått plassen" deres og alle får anledning til å ta farvel (eller på gjensyn): Dette gir viktig grunnlag for førstehånds erfaringsutveksling fra nye skolestartere til kommende skolestartere.

Feire Karusellen 34 år: Bevissthet om egen kulturarv og delaktighet i andres kultur skal bidra til at barn kan sette seg inn i andres ståsted. Barna får ta del i kulturen i nærmiljøet gjennom møte med institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner, samt i bøker og fortellinger. Kulturelt mangfold, ulike levevis er en del av fagområdet (rammeplanen 2017)

September

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
35.							1.
36.	2. Turdag	3. Bake til bollefesten Vis og fortell samling tirsdager. Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) Turdag	4. Turdag	5. Tema: Lese fabler Førskolegruppe Turdag	6. Tur til Montana Musikksamling Middag:	7. Bok: Sint og glad i barnehagen	8.
37.	9. Barnehagen holder åpent. (Denne planleggingsdagen er flyttet til høstferien)	10. Høstfest for skolebarna kl. 14.00 – 15.00 Turdag	11. Turdag Foreldremøte kl. 19.00- 20.30???	12. Tema; Lese eventyr Førskolegruppe Turdag	13. Musikksamling Turdag Middag:	14.	15.
38.	16. Turdag	17. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	18. 	19. Førskolegruppe Turdag	20. Feire Karusellen barnehage 34 år (21.09) 😊 Middag:	21. Hurra! Karusellen 34 år 😊	22.
39.	23. Turdag Lage LandArt av blader i hlstfarger	24. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	25. Turdag	26. Tema: Lese bøker Førskolegruppe Turdag	27. Muikksamling Temaarbeid Turdag Middag:	28. Bok: Mobbing i barnehagen, M. Onshuus Lysebø og Elin G. Bratt	29.
40	30.						

OKTOBER

Innhold:

Årstid høst / Klima

Tema; Vær og værphenomen

Temaavslutning

Dikt

Markere FN dagen

Skolens høstferie i uke 41

Halloween 31.10

I Høstutstilling og kafe i barnehagen torsdag 31.10 KL. 15.00 – 16.00 for foreldre m/familie

Arbeidsmåter:

Årstid; høst/ klima; Atmosfæren – hvorfor blåser det?; Atmosfæren er det luftlaget som gjør det mulig å leve på jorden. Uten atmosfæren blir det ikke noe vær. På månen er det ingen atmosfære og derfor regner det ikke der, det blåser ikke og blir ikke overskyet. Det eneste som forandre seg er temperaturen og lyset. Hvorfor blåser det egentlig? Luft består av mange små luftpartikler. Luften kan være tett og inneholde mange luftpartikler, og andre ganger tynn med ikke så mange partikler. Luft med mange partikler vil flytte seg til luft med ikke så mange partikler, og slik oppstår vind. Vi kan si at luften prøver å jevne seg ut.

Registrere og gjenkjenne ulike vinder;

1. *Svak vind;* Vi ser at flagg og blader på trær ikke rører på seg, men du kan se at røyken fra et bål flytter seg med vinden.* 2. *Lett bris;* Støv, regn og snø beveger seg. Kvistene / bladene på trærne rører på seg.* 3. *Liten kuling;* Store greiner rører godt på seg, og det kan være tungt å sykle i motvind. * 4. *Liten storm;* Kvister og greiner kan knekke av trærne. Det begynner å bli ganske vanskelig å gå vanlig. * 5. *Sterk storm;* Tak kan blåse av husene på utsatte steder, og trær kan rykkes opp med roten. * 6. *Orkan;* Hele hus og biler kan blåse bort.

Lage vindspill; Et vindspill kan bestå av hva som helst. Noen ting gir lyd når vinden slår dem mot hverandre. Andre ting plystrer, freser eller tuter når det blåser. Vi setter to pinner sammen med spiker i et kryss. Vi henger på forskjellige ting på snoren ned fra krysset. Det kan være rørbitter, skjeer, remser av aluminiumsfolie, en spiker, en tom blikkboks med mer. En glassflaske som henger midt under midten av krysset vil gjøre instrumentet stødig. Dessuten gir den 2 typer lyd – blåselyd fra flasketuten og klingelyd fra ting som slår borti flasken.

Markere FN dagen: Vi viser rettighetsslottet – et digitalt program fra Redd Barna – med informasjon, film og quiz. Vi snakker om barns rettigheter og hva de betyr, at alle barn i verden har rett på disse rettighetene. Vi har samlinger med vårt Psykologiske førstehjelpsprogram for barnehagebarn; «Grønne tanker – glade barn» Gjennom «grønne» og «røde» tanker snakker vi om gode og dårlige følelser, opplevelser og hemmeligheter. Vi snakker om det å sette grenser for seg selv og respekterer andre sine grenser. Et ja er et ja og et nei er et nei. Min kropp er bare min og din kropp er bare din. Psykologisk førstehjelp er et program som skal hjelpe barn og identifiserer og gjenkjenne egne og andres uttrykk og følelser (se og forstå ansiktsuttrykk; glad, lei seg, sint, opprømt mm) og bli bedre i stand til å sette egne grenser og regulere egen atferd.

Enkel førstehjelp: Hvordan kan vi hjelpe dersom noen er lei seg, eller slår seg? Vi tilkaller voksen, trøster, blåser på, plasterer ved behov. Gjøre enkle «førsthjelpsøvelser»

Lage dikt: Barna inviteres til å være med å skrive dikt (med eller uten rim) som handler om tema gjennom året. Diktet blir lest opp på høstutstillingen vår.

Høstutstilling: Vi «varsler» slutten på tema med en Høstutstilling i barnehagen. Den vil vise innsamlet materiale og arbeider som er gjort gjennom året. Dere inviteres til underholdning fra barna, omvisning og servering av høstsuppe, kake og kaffe ☺

Mål:

Temaarbeidet gjennom året: Vi har gjennom året samlet en del materiale som er viktig for gjenkalling, refleksjon og dokumentasjon. En utstilling og «tilbakeblikk» er et godt utgangspunkt for de ansattes samtaler med barna, mellom barn og mellom foreldre og barn. Utvikle barnas ordforråd og formidlingskompetanse.

Markere FN dagen: Barnehagen skal i samsvar med Rammeplanen og norske lover følge konvensjonen om barns rettigheter. Vi er pliktig til å informere barn om deres rettigheter. Samtidig er vi også pliktige til å hjelpe barn som opplever sin barndom vanskelig og konfliktfylt. Vårt mål er å hjelpe barna med å sette tydelige grenser for seg selv og andre. Samtidig vet de at de kan komme til oss ansatte i barnehagen for å få hjelp, og at de blir sett og hørt. Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Vi vil aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trygghet, trivsel, tillit, tilhørighet, glede og mestring. Vi skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger. (jf. rammeplanen, 2017) Dette arbeides det med gjennom hele året.

Dikt: Fag- og kulturformidlingen i barnehagen spiller en viktig rolle for språkutviklingen. Rike erfaringer med fortelling, høytlesning, sang, dikt, rim og regler kommer språkutviklingen til gode. Når vi lager felles dikt og fortellinger får barna varierte og positive erfaringer med å bruke språket og de får gjenkalle og bearbeide erfaringer og opplevelser.

Høstutstilling: Samlet gjennom året har vi gjort et lite utvalg tema innenfor de viktigste områdene i arbeidet vårt med å bygge opp om- og videreutvikle barnas interesser, innspill, forståelse, kunnskap og progresjon innenfor **tema om årstider/ klima, vær og værphenomen, hvordan beskytte oss mot vær, om bærekraftig samfunn, «matauk», tradisjoner og kultur, samt tema om vennskap, demokrati og demokratiske prosesser i lek, barnas rettigheter, og faste aktiviteter som vårt Miljøfjortårmarbeid mm.** . Denne årsplanen er bygget opp rundt barnas egne interesser og innspill, samt innspill fra foresatte og de ansattes vurdering av barnegruppens behov. Andre prosjekter; altså barnas allerede pågående aktivitet (her og nå) kommer i tillegg eller i stedet for våre formelle planlagte aktiviteter. Høstutstillingen holdes for å dokumentere og vise frem noe av det vi har arbeidet med gjennom året. Samtidig markerer høstutstillingen overgangen til barnehagens faste aktiviteter og tradisjoner, som de to siste månedene i året preges av.

Sang: «Oktober sangen» « Bli-med sang»

Bøker: «Rettighetsslottet», «Grønne tanker, glade barn», «Kunsten å møte en bjørn»

Dikt: «Det regner uten stopp», Kirsten Hirte-Milkereit

Studiereise for personalet 10 og 11.10

Oktober

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
40.		1.	2.	3.	4.	5.	6.
41.	7. Turdag (Høstferie for skolen.)	8. Bake til lunsj Vis og fortell samling tirsdager. Ta med 1 leke/ ting hjemmefa (ikke lydleker) Turdag	9. Turdag	10. Studiereise for personalet Plandag 14.08 Barnehagen stengt	11. Studiereise for personalet Plandag 1.11 Barnehagen stengt	12.	13.
42.	14. Turdag	15. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	16. Turdag	17. Tema Førskolegruppe Turdag	18. Musikksamling Turdag Middag:	19. Bok: Kunsten å møte en bjørn	20.
43.	21. Turdag	22. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	23. Turdag	24. Markere FN dagen «Rettighetsslottet» Gjøre enkle førstehjelpøvelser Turdag	25. Tur til Montana Musikksamling	26. 	27. Sommertid slutt
44.	28. Turdag	29. Turdag	30. Bake pepperkakebygg til pepperkakebyen	31. Høstutstilling og kafe. kl.15.00-16.00 Foreldre m/familie er hjertelig velkommen 			

NOVEMBER

Innhold:

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Juleforberedelser

Bake pepperkakehus

Bake pepperkakehjerter/ figurer

Sanger: "November sangen" " Lucia sangen" Julenissens Bjeller, Arne Bendixen

Bøker: «Simens adventsbok», «Karsten + Petra har Luciafest»

Bordvers: «kjente bordvers med «julevri»

Arbeidsmåter:

Høytider og tradisjoner: November og desember er den perioden hvor vi har flest tradisjoner knyttet til aktivitetene i barnehagen.

Mandag 02. desember starter vi adventssamlingen i barnehagen. Samlingen begynner kl. 09.30 og varer ca. 45 min. hver dag i hele adventsperioden.

Da sitter vi i ring foran peisen i stuen og tenner adventslys og synger adventssang. Vi leser fra " Simens Adventsbok", synger julesanger, leser julefortellinger og trekker kalender. Vi arbeider med julegaver og julepynt i grupper.

Bake pepperkakehus: Vi begynner med å bake pepperkakehus (etter modell av barnehagehuset) til pepperkake byen i begynnelsen av måneden. Alle er med på å forme huset og sørger for pyntingen 😊

Vi leverer pepperkakehus og pepperkakebygg til Pepperkakebyen. Desember 22 – januar -23 ble våre pepperkakehus «solgt» av ProAktiv til inntekt til Energisenteret på Haukeland sykehus. Husene gikk til «høystbydende» og sluttsummen ble kr. 221 000,-. Vi stiller gjerne igjen med pepperkakehus dersom vi blir spurt.

Førskolegruppens pepperkakehus: Barna måler opp leke atelier / Galleriet vårt i barnehagen eller et annet bygg om de ønsker det. De velger sammen hvilke måleredskap de vil bruke. Eks, føtter, steg, meterstokk, planker eller annet. Deretter lager vi en arbeidstegning som forminskes i målestokk. Barna klipper ut delene til huset i papp i samsvar med arbeidstegningen. Barna er med å sette pepperkakedeig, og baker pepperkakehus. Den ansatte setter sammen huset for barna (sikkerhet: smeltet sukker/ karamell til å lime med). Barna pynter huset med melisglasur, non – stop, seigmenn, marshmallows eller annet de ønsker å pynte med.

Julegaver og pynt: Vi begynner også tidlig med å lage julegaver og julepynt. Barna tilbys et utvalg av mulige julegaver i juleverkstedet vårt. Barna får også lage gaver og pynt etter egen fantasi og skaperlyst. Aktivitetene tilpasses barnas interesser, alder og utviklingsnivå. Noen aktiviteter er " obligatoriske", mens andre er tilbud til de mest ivrige. Vi spiller julemusikk for å få den rette stemningen ☺

Mål:

Høytider og tradisjoner: Vi begynner juleforberedelsene tidlig fordi vi ønsker at " julestria" skal gå i et rolig og behagelig tempo for barna. Dessuten er det knyttet en del forventninger blant barna til barnehagens tradisjoner. Julen og påsken er våre viktigste høytider.

Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning.

Pepperkakehus: Barna får verdifull matematikk i praksis. Barna får kunnskap om ulike måleredskap og måleenhet, geometriske former og rom. Barna får arbeide med tre – dimensjonalt materiale

November

uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
44.					1. Barnehagen holder åpent. (planleggingsdagen ble lagt til høstferien for avvikling a studiereise)	2.	3.
45.	4. Turdag	5. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	6. Turdag	7. Tema Førskolegruppe Turdag	8. Temaarbeid Middag: Turdag	9.	10. Farsdag
46.	11. Turdag	12. Bake til lunsj Vis og fortell samling Turdag	13. Turdag	14. Tema Førskolegruppe Turdag	15. ...Tur til Montana Musikksamling Middag:	16. 	17.
47.	18. Turdag	19. Bake Vis og fortell samling Turdag	20. Turdag	21. Tema Bok: Karsten + Petra har luciafest Turdag	22. Temaarbeid Middag Turdag	23. 	24.
48.	25. Turdag	26. Bake til lunsj Vis og fortell samling	27. Turdag	28.	29. 	30.	

DESEMBER

Innhold:
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Rampenissen
Adventssamling fra 02.12 kl. 09.30
– 10.15 hver dag
Juleforberedelser
Bake julekaker
Besøke pepperkakebyen
Julevandring i Årstad kyrkje
Feire Lucia 13.12

Få kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnehagen
Flytter inn i barnehagen 1.12
Tenne lys, lese adventsbok, lese julefortellinger,
Synge julesanger, trekke adventskalender mm
Lage julegaver og pynt
Pepperkaker og kakemenn
Vi drar til pepperkakebyen og ser på egne og andres byggverk
Adventssamling i kirken
Vi går lucatog på Haraldsplass sykehus

Sanger: "Desember sang" «På låven sitter nissen» «Julenissens bjeller», «Musevisa», nissedans mfl (Det utarbeides et eget julesang hefte)

Bordvers: Nissen den lure

NB! Nissefest og Nissefest og julekafe 19.12 Foreldre med familie er hjertelig velkommen kl. 15.00 – 16.00

Arbeidsmåter:

Etikk, religion, filosofi og progresjon i tema; Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold (rammeplanen, 2017). Gjennom aktivitetene i adventssamlingene og i juleforberedelsene beskrevet i november og desember får barna kjennskap til fortellinger, tradisjoner, grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen.

Julevandring i Årstad kirke: Hvert år blir de de eldste barna invitert til julevandring i Årstad kirke som er en barnetilpasset formidling av julebudskapet – hvorfor vi feirer julen.

Rampenissen flytter inn: Rampenissen har varslet at han også i år vil bosette seg i barnehagen i desember. Helt siden 2019 har han varslet sin ankomst pr brev til barnehagen. Vi vet av erfaring at rampenissen finner på mye som for oss oppleves som tøysete og rampete. Han «krydder» klær og leker helt annerledes enn det vi er vant til og barnas melk har blitt både gul og rød og blå. Rampenissen har kastet mye boss på utelekeplassen vår også, men barna tar heldigvis ansvar for å plukke opp og sortere. Rampenissen legger gjerne små kort i adventskalendren vår hvor han forteller om aktiviteter han har planlagt for barna. Han «treffer» barna godt med ideene sine, så han prøver nok så godt han kan å være en hjelpsom og hyggelig venn. Vi håper vi kan få til et godt naboskap med Rampenissen denne måneden, og at han har lært masse fra barna om både god miljøatferd og om å holde orden i sakene sine. Vi vil uansett hjelpe barna med å skrive brev til Rampenissen slik at han kan få gode råd og klare beskjeder om barnas forventninger til besøket. Noen regler for fellesskapet må vi jo ha for å trives og ha det godt sammen!!!

Feire Lucia: Vi feirer på tradisjonelt vis med Lucia opptog på Diakonissehjemmets sykehus på Haraldsplass. Dette er en tradisjon barnehagen har hatt siden den åpnet i 1990, bare avbrutt av pandemien i 2020 og 2021. Barna pyntes med kremmerhushatt eller med glitter. Den /de eldste jenten(e) blir Lucia dronning og bærer lysekroner. Vi deler ut hjemme bakte "lussekatter", også kalt Lucia boller.

På nissefesten møter barna i barnehagen med "nisse" klær. Da skal vi danse nissedans, gjøre nissestreker, spise nissegrøt og kanskje kommer nissen?

På julekafeen i barnehagen inviteres foreldre m/fam. til underholdning fra barna, salg av julekaker og gang rundt juletre.

Mål:

Etikk, religion og filosofi; Vi lar kristne grunnverdier og den kristne kulturarven komme til uttrykk ved tradisjonelle aktiviteter foran høytidsmarkeringen.

Med kristne grunnverdier forstås medmenneskelighet eller nestekjærlighet, tilgivelse, menneskeverd, likeverd, ansvar for fellesskapet, ærlighet og rettferdighet. Dette er verdier vi også finner igjen i de fleste religioner og livssyn». Gjennom høytidsmarkering får barna erfaring med religion som del av samfunnet utenfor barnehagens gjerd. Arbeidsmåten tilrettelegger for at barn kan utvikle interesse, toleranse og respekt for hverandre. Rammeplanen forutsetter at personalets arbeid med høytidsmarkering, som alle andre aktiviteter, tar hensyn til det enkelte barns kulturelle, religiøse og verdimeslige tilknytning (2011, s. 12).

Juleforberedelser: Ta vare på en del av våre tradisjoner og kulturformidling. Kose oss sammen og legge vekt på felles opplevelse. Skape stemninger og innfri forventninger. Være bevisst den betydning personalet har som forbilder og opptre slik at barna får støtte i sin egen identitet og respekt for andre.

Rampenissen; Nye generasjoner påvirker og skaper nye tradisjoner. Rampenissen er en slik tradisjon. Gjennom Rampenissen vil vi ta i bruk effekten av «omvendt psykologi» og tøysete lek i arbeidet med barnas kjennskap til, forståelse og refleksjon over grunnleggende normer og verdier.

VI ØNSKER DERE ALLE EN GLEDELIG JUL OG ET GODT NYTT ÅR!!!

Hilsen Anita, Aleksandra, Aasta og Marit

Desember

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag
48.					Rampenissen flytter inn i barnehagen 2.12 		1. 1.søndag i advent
49.	2. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG. TENNE 1. LYS Best Sunday in Advent	3. Bake lussekatter	4.	5. shutterstock - 160204130	6. Musikksamling Middag: Tur	7.	8. 2.søndag i advent
50.	9. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG. TENNE 2. LYS 	10.	11.	12.	13. Feire Lucia (13.12) På Haraldsplass sykehus 	14. 	15. 3. søndag i advent
51.	16. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG TENNE 3 LYS 	17.	18.	19. NISSEFEST m/ julekafe kl. 15.00 – 16.00 Foreldre m/fam er hjertelig velkommen	20.	21.	22. 4. søndag i advent (Skolens juleferie 23.12-02.01)
52.	23. ADVENTS SAMLING KL 09.30 HVER DAG TENNE 4. LYS 	24. JULAFTEN GOD JUL	25. 1. JULEDAG 	26. 2. JULEDAG	27. BARNEHAGEN ÅPEN VED 4 ELLER FLERE PÅMELDTE BARN	28.	29
1.	30. BARNEHAGEN ÅPEN VED 4 ELLER FLERE PÅMELDTE BARN	31. Nyttårsaften. GODT NYTT ÅR!					

TID	HVA	MÅL
07.30 – 09.30	Tidligvakt kommer, og barnehagen åpner Fri lek i spisestuen. Spill, tegning, lego, perle med mer	Barn og foreldre blir møtt og skal føle seg velkommen Foreldre og ansatte utveksler beskjeder En rolig start på dagen før frokost.
07.45	Mellomvakt, tidlig kommer	
08.15	Mellomvakt, sein assistent kommer	
08.30	Seinvakt assistent kommer	
08.45	Frokost Rundstykker, brød / knekkebrød med variert pålegg	Felles frokost og samtale. Lesestund i stuen for dem som ikke spiser.
08.15	Tannpuss	Etter frokost for dem som har spist og etter avtale med foreldre

NB! BARNA MÅ VÆRE KOMMET I BARNEHAGEN TIL 09.30. KJERNETID FRA 09.30 – 14.30 (Ved behov gjøres avtaler m/ personalet)

09.30 – 10.30	Seinvakt førskolelærer begynner Tilrettelagte aktiviteter / fri lek (tirsdag, torsdag og fredag) Samlingsstund; dagtavle, sang, dans, instrumenter, dikt, eventyr mm Felles rydding	Formelle og uformelle læringsaktiviteter ute / inne Oppøve ulike ferdigheter. Sosialt samvær Lære barna å ta ansvar for tingene, sortere og holde orden.
09.30 – 14.30	Turdag / utflukt (mandag og onsdag)	Pedagogisk tilrettelagt med tema, frilek og friluftsliv
09.30 – 11.45	Utegrupper – frilek ute, tirsdag, torsdag og fredag.	Få frisk luft og anledning til fysisk utfoldelse ute og valg av aktiviteter. NB! Barna er ute minimum 4 – 5 timer hver dag. Ta med klær etter vær!!!
11.00	Fruktmåltid	Frukten deles opp og spises ute/ inne
11.45 – 12.15	Samlingsstund	Felles og delt etter alder og modning, i barnehagen eller på turområdet
12.15 – 13.00	Lunsj Brød, korn og gryn, varm mat, påsmurt, bålmat (se ukerytme)	Brød, korn og gryn, varm mat, påsmurt, bålmat (se uke-Rytmen) Skape gode matvaner. Øving i å smøre maten selv. Ta hensyn til hverandre.
12.15 – 14.14		Organisere dagen til det beste for barna og ivareta ansattes behov for hvile
13.00 – 13.30	Personalet avvikler pause (ved turdag ½ t kortere arbeidsdag) Hvilestund: Lese bok, lytte til eventyr eller musikk, eller annen aktivitet som barna finner avslappende.	På utedagene / turdager organiseres fortellerstund for hvile etter lunsj. Barna hviler ellers på madrass / sofa: de yngste i dukkestuen og de eldste i stue eller spisestue. Få nødvendig hvile.
14.30		Utelek på lekeplassen
13.30 – 16.30	Tilbake fra utedag / tur	Frilek og valg av aktivitet ute
14.30	Utegrupper: Utelek på lekeplassen	
15.00	Tidligvakt førskolelærer går	
15.30	Ettermiddagsmat	Påsmurte knekkebrød og grønnsaker
	Tidligvakt assistent går	
15.45	Ryddetid	Alle rydder det de har holdt på med også de som går tidligere
16.15	Mellomvakt tidlig assistent går	
16.30	Mellomvakt sein, assistent går Barnehagen stengt. Seinvakt går.	

NB! Hent barnet slik at personalet kan gå kl. 16.30. (NB! Bhg. åpningstid er lik arbeidstiden.)

Gi alltid beskjed til personalet når barnet er hentet! Blir barnet hentet av andre enn foreldre, skal barnehagen alltid ha beskjed.

UKERYTMEN

Gul og rød gruppe	MANDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG
<p>INHOLD OG PROGRESJON</p> <p>HVA</p>	<p>Samling med dagtavle, månedssang og hva som skal skje denne uken</p> <p>«Samtalekroken»</p> <p>Utedag / Turdag i nærmiljøet med formelle læringsaktiviteter beskrevet i årsplan</p> <p>Lunsj; medbrakt brødmatt, fiskemat eller bålmat</p>	<p>(Daglig leder kontor/ admi)</p> <p>Vis og fortell – samling «Ta med leke-dag»</p> <p>Utegrupper: Temabaserte aktiviteter iht årsplan med vekt på kunst, kultur og kreativitet</p> <p>Arbeidsprogram: Bake rundstykker eller brød/lunsj (turdag for grønn gruppe)</p>	<p>(Daglig leder kontor/ adm)</p> <p>Samling med dagtavle Temabasert</p> <p>Utedag / Turdag i nærmiljøet med formelle læringsaktiviteter beskrevet i årsplan</p> <p>Lunsj; medbrakt brødmatt, fiskemat eller bålmat</p>	<p>Stasjonsprogram/ lekegrupper, spill, lese</p> <p>Førskolegruppe; Arbeidsbok – Trampoline, «Lydtog», lydspill, Alias, «grønne tanker, Glade barn» Lekebaserte aktiviteter</p> <p>Utegrupper: Frilek og valg blant ulike aktiviteter på uteplassen Arbeidsprogram: koste lekeskuret /Atelier Lunsj; korn og gryn produkter (Turdag for grønn gruppe)</p>	<p>Musikksamling: Sang, musikk, dans, instrumenter, dans og dramalek</p> <p>Turdag / Utegrupper: Annenhver uke Arbeid med prosjektarbeid /tema og valg blant ulike aktiviteter på uteplassen (miljølære/vekselbruk, snekre, male i atelier, småkryp, nedbrytningsprosesser eller arbeide videre med barnas egne påbegynte aktiviteter - progresjon) Barnas egne prosjekter blir prioritert og bygget videre på</p> <p>Arbeidsprogram: Koste fallmatter ute Lunsj: varm mat</p>
<p>FREMGANG-MÅTE</p> <p>HVORDAN</p>	<p>Samtalekroken: frivillig uformell samtale med ped. leder for barn som ønsker det</p> <p>Turdag Felles turdag for gruppen til Svartediket, Demmen, Borgeren eller skogsområder ved Ulriken eller kulturelle utflukter i byen vår. Barna er med å velge turområde annenhver uke. Hver vinter er det skøyteopplæring i Bergenshallen (minimum 6 uker i januar / febr)</p>	<p>Dagtavle Barna tar med leke/ ting hjemmefra som de vil vise frem og fortelle om i samlingen (1 ting hver)</p> <p>Utegrupper Aldershomogene eller blandede i formell læringsaktivitet i Atelier eller på uteplassen Koste og rydde i lekeskuret / Atelier</p>	<p>Turdag Dagtavle; månedssang, sanger, rim, regler, lese bøker, eventyr</p> <p>Felles turdag til Svartediket, Demmen, Borgeren eller skogsområder ved Ulriken eller kulturelle utflukter i byen vår. Gjøre ulike forsøk iht tema og interesser, orienteringslek, regelleker mm</p>	<p>Dagtavle; månedssang, sanger, rim, regler, bøker, eventyr, tema, Spille spill, lesegruppe/ dramalek</p> <p>«skoleforberedende aktiviteter ute eller inne med fokus på språk, sosiale kompetanse, vennskap, og matematikk. «Play date»</p> <p>Utegrupper: Frilek hjelper til med matlaging og dekking av bord etter tur. Bake ut rundstykker Grupper av barn hjelper til med matlaging og dekking av bord etter tur</p>	<p>Felles samling med dagtavle, sang, musikk, dans, sangleker, instrumenter eller dramalek</p> <p>Turdag /Utegrupper: Barna er med å velge tursted, leke-aktivitet / lekegruppe. Regelleker</p> <p>Barna hjelper til, etter ønske og mestring, med å koste fallmatter, trapper og terrasse i utetiden.</p> <p>Grupper av barn deltar i tilberedning og forberedelser til måltidet etter alder, mestring og ønske etter turtakingsprinsippet.</p>
<p>MÅL</p> <p>HVORFOR</p>	<p>Gi barna regelmessig tilgang til å samtale med ped. leder ivareta godt psykososialt miljø</p> <p>Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og miljøet. Div uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre Bærekraftig utvikling, fysisk fostring. Sosial trening Ta del i demokratiske prosesser. Få medvirke i egen hverdag Arbeide tverrfaglig med fagområder i rammeplan. Forskning, forsøk og førstehåndserfaringer Felleskap og vennskap</p>	<p>Øve språk og fortelle sammenhengende. Øve begreper og utvikle matematikk og teknikk. språkforståelsen. Utvikle evne til å lytte og turtaking. Sosiale ferdigheter og selvregulering. Legge til rette for et inkluderende felleskap</p> <p>Velge lekaktivitet og «lekegruppe» ute / inne. Være medvirkende og medbestemmende. Ta del i arbeidsfelleskap Delta i forberedelser og matlaging og få kunnskap om kosthold og gode matvaner.</p> <p>Frilek og valg av aktivitet</p>	<p>Felles opplevelse. Bli kjent med naturen og miljøet. Div uteaktiviteter/ friluftsliv for å bli glad i naturen og få bruke alle sansene våre. Bærekraftig utvikling, fysisk fostring. Sosial trening Ta del i demokratiske prosesser. Arbeide tverrfaglig med fagområder i rammeplan. Forskning, forsøk og førstehåndserfaringer</p> <p>Etablere vennskap og skape gode relasjoner mellom og på tvers av alder og kjønn. Inkludere barn i lek og aktivitet.</p> <p>Stimulerer barnas sosiale kompetanse</p>	<p>(Ut)forskning og eksperimentering av tema gjennom Kunst, kultur og kreativitet, natur, teknikk, miljø og matematikk og bærekraftig utvikling. Bearbeide inntrykk via uttrykk. Opplevelse av å være inkludert og betydningsfull ved å delta i arbeidsfellesskap.</p> <p>Gi varierte oppgaver og utfordringer tilpasset alder og modning og bli anerkjent for sin innsats for felleskap Gi rom for etablering av mangfold i vennskap og verdsette barnas egne omsorgshandlinger</p> <p>Støtte barnas emosjonelle, sosiale og moralske utvikling.</p>	<p>Felles samling hvor det legges vekt på det musikk -og dramafaglige. Øve inn ulike sanger, sangleker, dans, regler, dramatisere eventyr og fortellinger, musikkeventyr mm.</p> <p>Ta i bruk og bli kjent med ulike instrumenter. Språktrening, begrepsstrening, artikkulasjon og rytme. Bruke kroppen til musikk. Involvere barna i planleggingen; Tilpassede aktiviteter etter alder, modning og interesser. Følge opp barnas initiativ og forslag, interesser – prosjektarbeid. Frilek og aktivitet på tvers av alder og kjønn</p> <p>Friluftslivsaktiviteter; natur og miljø Fokus på sunt og variert kosthold og sosial og kulturell betydning</p> <p>Gi barna rom for gode samtaler ved bordet. Støtte og utvikle barnas uttrykk, ytringer og fortellinger</p>